

College van Gedeputeerde Staten van de
provincie Fryslân
Afdeling Complexe Infra Projecten
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

Leeuwarden, 15 juni 2015
Verzonden,

Ons kenmerk : 01210502
Afdeling : Stêd en Plattelân
Behandeld door : R.J. Deen / (058) 292 54 24 of r.j.deen@fryslan.nl
Uw kenmerk : 1212350
Bijlage(n) : 4

Onderwerp : Ontwerp-Vergunning ex art. 19d Natuurbeschermingswet 1998 (Vismigratierivier) (Waddenzee/IJsselmeer)

Geachte heer Doornbos,

ONTWERP-VERGUNNING

Bij brief van 20 april 2015 verzoekt u mij om aan de afdeling Complexe infra projecten/programma de nieuwe Afsluitdijk een vergunning te verlenen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 (hierna: Nb-wet) voor de aanleg van de vismigratierivier nabij de Afsluitdijk in de Natura 2000 gebieden Waddenzee en IJsselmeer en voor zover er sprake is van externe werking (stikstof-depositie) Duinen van Vlieland en Duinen van Terschelling.

Voor deze activiteit zijn in het kader van de Nb-wet twee bevoegde gezagen (hierna: BG) aan de orde, te weten het College van GS van de provincie Fryslân en de Staatssecretaris van Economische Zaken. In overleg hebben beide BG besloten om één (ontwerp) besluit te maken waarin ieder BG vergunning verleent voor de onderhavige activiteit, ieder voor zover diens bevoegdheid strekt.

In onderhavig besluit wordt steeds in enkelvoud gesproken over het BG waarbij op basis van de bevoegdheidsverdeling de beoordeling van het College van GS van de provincie Fryslân, dan wel van de Staatssecretaris van Economische Zaken dient te worden gelezen.

- Paraaf medewerk(st)er	:
- Paraaf afdelingshoofd	:

Procedure

Op 20 april 2015 ontving ik uw aanvraag. Bij brief van 22 april 2015 (kenmerk: 01213114) heb ik de ontvangst van uw aanvraag bevestigd.

Hieronder wordt kort de relatie/afstemming aangegeven tussen het project Afsluitdijk (rijksinpassingsplan) en de Vismigratierivier (Provinciaal inpassingsplan).

Rijksinpassingsplan: projecten van nationaal belang

Het Project Afsluitdijk is van nationaal belang en omvat het grondgebied van drie gemeenten

(Harlingen, Hollands Kroon en Súdwest-Fryslân) en twee provincies (Fryslân en Noord-Holland). Daarnaast zijn drie waterschappen bij het project betrokken: Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Waterschap Zuiderzeeland en Wetterskip Fryslân. Vanwege het interprovinciale karakter, de ruimtelijke impact van het project en de daarvoor noodzakelijke wijzigingen in het planologische regime is het rijksinpassingsplan (hierna : RIP) het geëigende instrument voor het project Afsluitdijk.

Provinciaal inpassingsplan: projecten van regionaal belang

Gedurende de planuitwerking van Project Afsluitdijk wordt samengewerkt met het programma De Nieuwe Afsluitdijk (DNA) van de gezamenlijke regionale overheden, waarin ambities

op het gebied van natuur, duurzame energie en recreatie en toerisme worden gerealiseerd.

De geldende bestemmingsplannen van de betrokken gemeenten voorzien niet in de noodzakelijke maatregelen. Door het toepassen van een provinciaal inpassingsplan (hierna: PIP) wordt met één ruimtelijk plan op een eenduidige wijze voorzien in de benodigde planologische regeling voor de projecten met een regionale ambitie, in dit geval het Project Vismigratierivier. Voor wat betreft de systematiek voor het gedeelte van de Afsluitdijk wat behoort tot dit inpassingsplan, is aangesloten bij het RIP Afsluitdijk.

Afstemming tussen RIP en PIP

Voor het project Afsluitdijk is een RIP het geëigende instrument.

Door het provinciaal inpassingsplan wordt met één ruimtelijk plan op een eenduidige wijze voorzien in de benodigde planologische regeling voor de projecten met een regionale ambitie, in dit geval het Project Vismigratierivier. De verhouding tussen RIP en PIP is als volgt: De gemeenteraden, respectievelijk provinciale staten zijn, ingevolge artikel 3.28, vijfde lid, Wet ruimtelijke ordening vanaf het moment waarop het ontwerp van het RIP

ter inzage is gelegd, niet langer bevoegd tot vaststelling van een bestemmingsplan respectievelijk provinciaal inpassingsplan voor de gronden, waarop het RIP betrekking heeft. Deze bevoegdheid ontstaat weer 10 jaar na vaststelling van het RIP, dan wel eerder, indien het RIP dat bepaalt. Deze bepaling strekt er toe dat het RIP van toepassing is gedurende de termijn waarvoor een rijksregeling noodzakelijk is. Deze termijn is voor het Project Afsluitdijk gesteld op de maximale duur van 10 jaar. Van deze opschorting zijn echter uitgezonderd regionaal bedoelde projecten, zoals die voortvloeien uit de regionale ambities en bijvoorbeeld een regeling in een provinciaal inpas-

- Paraaf medewerk(st)er :
- Paraaf afdelingshoofd :

singsplan krijgen, zoals voor het project Vismigratierivier het geval is. Ook als een regeling volledig in een gemeentelijk bestemmingsplan wordt overgenomen - bijvoorbeeld in het kader van een actualisatie geldt deze uitzondering. Zowel in het RIP als in het PIP is er een algemene regel opgenomen om de bevoegdheden van gemeenten en provincie in zake bovenstaande vast te leggen. voor wat betreft het PIP is deze terug te vinden in artikel 12 Bevoegdheid gemeenten en provincies.

Vanwege de samenhang (in ruimte en tijd) met de renovatie van de Afsluitdijk door Rijks-waterstaat is gekozen voor de openbare voorbereidingsprocedure.

Bevoegdheid

De bevoegdheid voor de vergunningverlening in het kader van de Nb-wet is primair belegd bij het betreffende provinciaal bestuur, in casu de Gedeputeerde Staten van de provincie Fryslân. In het Besluit vergunningverlening Nb-wet 1998 (hierna: het Besluit) (Staatsblad 2005, nr. 594; het laatst gewijzigd per 7 oktober 2012, Stb. 2012, nr. 612) is voor specifiek benoemde activiteiten deze bevoegdheid echter belegd bij de minister van Economische Zaken.

De voorgenomen activiteit valt deels onder artikel '2', sub 'p' van het Besluit, luidend: <> primaire waterkeringen als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, van de Waterwet die in beheer zijn bij het Rijk,<.....>.

Dit betreft de werkzaamheden in de Afsluitdijk (de coupure) zoals Hoofdkoker (1.2.1), koker met verticale slot (1.2.2), keermiddelen (1.2.3), Regelwerk (1.2.4), Ruimte bewegingswerk (1.2.5), en openingen in de bestaande stekdam (1.1.1.). De aangegeven nummers komen uit de objectenboom van figuur 2.6 uit de PB die als bijlage bij dit besluit is toegevoegd.

Op deze basis en artikel 19d, lid 5 in samenhang met artikel 16, lid 6 van de Nb-wet 1998, is de minister van Economische Zaken (EZ) voor deze onderdelen bevoegd tot vergunningverlening op basis van artikel 16 en artikel 19d j° artikel 19ia van de Nb-wet 1998. Op basis van de portefeuilleverdeling tussen de minister van EZ en de staatssecretaris van EZ is deze bevoegdheid belegd bij de staatssecretaris.

Voor de werkzaamheden aan de VMR waddenzeezijde (rivier 1.1.3, Hoogwatervluchtplaats 1.1.4), VMR IJsselmeerzijde (natuurlijke zandaanvulling 1.3.1, technische constructiepalenrijen 1.3.2 strekdam 1.3.3, rivier 1.3.4, afsluitmiddel 1.3.5, aanvullende voorzieningen oost 1.4 en recreatievoorzieningen 1.5. is het College van GS van de Provincie Fryslân bevoegd. De aangegeven nummers komen uit de objectenboom van figuur 2.6 uit de PB die als bijlage bij dit besluit is toegevoegd.

De exacte wetsteksten zijn te raadplegen op www.overheid.nl onder 'Landelijke wet- en regelgeving'.

Besluit

Met de door u uitgevoerde passende beoordeling als bedoeld in artikel 19f van de Nb-wet 1998, en de daarbij behorende rapportages en documenten, is de zekerheid verkregen dat met het uitvoeren van de aangevraagde activiteit, gelet op de relevante

- Paraaf medewerk(st)er	:
- Paraaf afdelingshoofd	:

instandhoudingsdoelstellingen en met inachtneming van de weergegeven voorschriften, waaronder mitigerende maatregelen, geen aantasting zal optreden van de natuurlijke kenmerken van de betrokken Natura 2000-gebieden Waddenzee en IJsselmeer.

Tevens is met de inhoud van de betreffende passende beoordeling de zekerheid verkregen dat de aangevraagde activiteit de wezenlijke kenmerken van de natuurmonumenten Waddenzee I en II en Friese IJsselmeerkust niet zal aantasten.

Deze conclusie geldt nadrukkelijk vanuit de door mij specifiek hiertoe geformuleerde vergunningvoorschriften ter bescherming van de Natura 2000-gebieden Waddenzee en IJsselmeer de natuurmonumenten Waddenzee I en II en Friese IJsselmeerkust aanwezige beschermde waarden.

Gelet op de bepalingen van de Nb-wet 1998 en de in de bijlage vermelde overwegingen besluit ik derhalve de door de afdeling complexe infraprojecten/programma de nieuwe Afsluitdijk gevraagde vergunning ingevolge artikel 16 en artikel 19d j° artikel 19i van de Nb-wet 1998 te verlenen onder de navolgende voorschriften en beperkingen.

Voor een weergave van de inhoud van de aanvraag en de relevante wet- en regelgeving alsmede het van toepassing zijnde beleid verwijs ik naar de bijlage bij dit besluit. In dezelfde bijlage treft u voorts mijn inhoudelijke overwegingen die aan dit besluit ten grondslag liggen aan, evenals een weergave van de diverse zienswijzen en mijn reactie daarop. De bijlage maakt onderdeel uit van dit besluit.

Voorschriften en beperkingen

Ter bescherming van de in de Natura 2000 gebieden Waddenzee en IJsselmeer en de natuurmonumenten Waddenzee I en II en Friese IJsselmeerkust aanwezige beschermde waarden, verbind ik aan deze vergunning de volgende voorschriften en beperkingen.

Algemeen

1. Deze vergunning staat op naam van de afdeling complexe infra projecten/programma de nieuwe Afsluitdijk
2. Deze vergunning wordt uitsluitend gebruikt door (medewerkers van) de vergunninghouder of aantoonbaar in opdracht van de vergunninghouder handelende (rechts)personen. De vergunninghouder blijft daarbij verantwoordelijk voor de juiste naleving van deze vergunning.
3. De in voorschrift 2 genoemde (rechts)personen beschikken op de plaats waar de vergunde activiteit wordt uitgevoerd over een kopie van deze beschikking, inclusief alle daarbij behorende onderdelen (zie onder 'besluit'), en tonen deze op eerste vordering aan de daartoe bevoegde toezichthouders en opsporingsambtenaren.
4. De in voorschrift 2 genoemde (rechts)personen zijn aantoonbaar op de hoogte van de inhoud en het doel van deze voorschriften en beperkingen, zodanig dat zij daar ook invulling en uitvoering aan kunnen geven.
5. Het tijdstip waarop de vergunde activiteit daadwerkelijk wordt gestart, wordt minimaal twee weken voor de aanvang ervan schriftelijk of per e-mail (nbweteam@minez.nl) en gemeld aan de Staatssecretaris van Economische Zaken of diens rechtsopvolger (hierna: het bevoegd gezag), ter attentie van het Nb-wetteam en aan de Provincie Fryslân meldingNbwet@fryslan.frl.

- Paraaf medewerk(st)er :
- Paraaf afdelingshoofd :

6. De vergunde activiteit wordt overeenkomstig de ingediende aanvraag uitgevoerd, met inachtneming van de aan deze vergunning verbonden voorschriften en beperkingen. Bij eventuele strijdigheid van de aanvraag en/of passende beoordeling met de voorschriften en beperkingen in onderhavige vergunning, prevaleren deze laatste.
7. In afwijking van voorschrift 6 mag een activiteit in afwijking van de aanvraag en/of het vergunde worden uitgevoerd indien en voor zover deze afwijking naar het oordeel van het bevoegd gezag niet leidt tot andere of grotere nadelige effecten op de relevante beschermde waarden van de betrokken Natura 2000-gebieden Waddenzee, IJsselmeer, Duinen Vlieland en Duinen Terschelling en de voormalig beschermde natuurmonumenten Waddenzee en Friese IJsselmeerkust ten opzichte van een uitvoering conform de aanvraag. Het voornemen tot het uitvoeren van een activiteit in afwijking van de aanvraag en/of het vergunde dient schriftelijk of per e-mail (nbwetteam@minez.nl en meldingNbwet@fryslan.nl) te worden gemeld aan het bevoegd gezag en kan slechts plaatsvinden na uitdrukkelijk verkregen schriftelijke instemming van of namens het bevoegd gezag.
8. Bij opgetreden incidenten moet worden gehandeld conform de daarbij van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Tevens wordt in het kader van deze vergunning binnen twee dagen schriftelijk of per e-mail (nbwetteam@minez.nl en meldingNbwet@fryslan.nl) melding over de aard en omvang van het incident gedaan aan het bevoegd gezag (t.a.v. het Nb-wet team) onder overlegging van alle relevante gegevens. Onder incident wordt in dit verband verstaan 'een onvoorziene gebeurtenis waardoor schade aan de natuurlijke kenmerken in het betrokken beschermde gebied is of kan worden toegebracht' (bijvoorbeeld wanneer onbedoeld schadelijke stoffen in het milieu vrijkomen.)
9. Bij een opgetreden incident is de vergunninghouder verplicht eventuele verontreinigen zo mogelijk direct te (laten) verwijderen en de eventueel opgetreden schade voor zover mogelijk te herstellen, zulks ter beoordeling van het bevoegd gezag.
10. Alle door of namens het bevoegd gezag te geven aanwijzingen en/of uitvoeringsbepalingen worden binnen de in de aanwijzing bepaalde termijn opgevolgd.
11. Zodra op enig moment de werkzaamheden met betrekking tot de vergunde activiteit feitelijk geheel zijn beëindigd, wordt dit uiterlijk binnen een week na de beëindiging schriftelijk of per e-mail (nbwetteam@minez.nl en meldingNbwet@fryslan.nl) gemeld aan het bevoegd gezag.

Nadere inhoudelijke voorschriften m.b.t. de fasering van werkzaamheden in ruimte en tijd:

12. In de periode november tot en met februari mogen er geen werkzaamheden worden uitgevoerd op en aan de trajecten 44 en 45.
13. Zowel bij Den Oever als bij Kornwerderzand dient er altijd een mogelijkheid over te blijven voor vismigratie, via de schutsluis dan wel via het spuicomplex.
14. In de maanden maart/april en augustus/september mag er ten behoeve van de Meer- vleermuis niet tussen zonsondergang en zonsopgang worden gewerkt met kunstlicht óf dient eventuele werkverlichting zodanig te worden geplaatst, afgeschermd en toegepast dat uitsluitend de werklocatie wordt verlicht en lichtuitstraling naar de omgeving wordt voorkomen.
15. Werkzaamheden aan de Afsluitdijk en de Vismigratierivier dienen dusdanig op elkaar afgestemd te worden zodat niet gelijktijdig over/aan de gehele Afsluitdijk gewerkt wordt en cumulatieve effecten (m.n. verstoring) worden voorkomen.

Overige nadere inhoudelijke voorschriften:

-
- Paraaf medewerk(st)er :
 - Paraaf afdelingshoofd :
-

16. Vergunninghouder legt per e-mail (nbwetteam@minez.nl en meldingNb-wet@fryslan.frl) en uiterlijk in de maand voorafgaand aan de start van de werkzaamheden een nader uitgewerkt plan (definitief plan) voor aan het Bevoegd gezag. Dit plan bevat de nadere detaillering van VMR (technische uitwerking). De werkzaamheden mogen uitsluitend worden uitgevoerd na ontvangst van de schriftelijke goedkeuring van het bevoegd gezag.
17. Vergunninghouder legt jaarlijks per e-mail (nbwetteam@minez.nl en meldingNb-wet@fryslan.frl) en uiterlijk in de maand oktober, te beginnen in 2016, een ecologisch werkplan voor het daarop volgende jaar ter goedkeuring voor aan het bevoegd gezag. Dit werkplan omvat de planning van de werkzaamheden op hoofdlijnen in ruimte en tijd in relatie tot de uitvoering van de mitigerende maatregelen zoals beschreven in de passende beoordeling en/of de voorschriften van deze vergunning. De voor het volgende jaar geplande werkzaamheden mogen uitsluitend worden uitgevoerd na ontvangst van de schriftelijke goedkeuring van het bevoegd gezag.
18. Heiwerkzaamheden dienen te worden opgestart met een laag vermogen dat vervolgens geleidelijk toeneemt en na minimaal 15 minuten de volledige sterke mag bereiken (soft start), zodat in de nabijheid van de hei-locatie voorkomende zeehonden het gebied rustig zullen kunnen verlaten. Indien er een pauze tussen het heien is van minimaal 10 minuten dient de soft start opnieuw uitgevoerd te worden.
19. Het geluidsniveau van de uitvoering van de werkzaamheden dient zodanig te worden beperkt dat de 60 db(A)-contour binnen de verstoringszone van 500 meter is gelegen.
20. Verlichting op schepen, voertuigen en de werkfronten wordt alleen toegepast voor zo ver dat voor een veilige uitvoering van het werk en het daarbij behorende transport noodzakelijk is.
21. Gehanteerde verlichting is zodanig opgesteld, afgesteld, ingericht en de lampen zijn zodanig naar buiten toe afgeschermd, dat lichtstraling in de richting van de Natura 2000-gebieden zo veel mogelijk wordt voorkomen.
22. In de periode november-december kunnen geen verstorende werkzaamheden (o.a. heiwerkzaamheden) plaatsvinden in het deel van het plangebied dat in Natura-2000 gebied Waddenzee ligt. Dit om verstoring van Grijze zeehonden tijdens de werp- en zoogperiode (november-december) te voorkomen.
23. In de periode juni-juli kunnen geen verstorende werkzaamheden (o.a. heiwerkzaamheden) plaatsvinden in het deel van het plangebied dat in Natura-2000 gebied Waddenzee ligt. Dit om verstoring van Gewone zeehonden tijdens de werp- en zoogperiode (juni-juli) te voorkomen.

Voorschriften m.b.t. monitoring:

24. Gedurende de uitvoeringsperiode dient op basis van de reguliere monitoring de werking van de mitigerende maatregelen voor niet-broedvogels, zeehonden en vismigratie op jaarbasis te worden gecontroleerd. Dit wordt jaarlijks in de maand oktober per e-mail (nbwetteam@minez.nl en meldingNbwet@fryslan.frl) gerapporteerd aan het bevoegd gezag.
25. Indien de beoogde mitigatie onvoldoende blijkt, neemt vergunninghouder zo mogelijk aanvullende mitigerende maatregelen en legt deze, voorzien van een adequate ecologische onderbouwing, middels het in voorschrift 21 verplicht gestelde jaarlijkse ecologisch werkplan ter goedkeuring voor aan het bevoegd gezag.
26. Ten aanzien van de werking van de vismigratierivier zal voordat de VMR in werking treedt een monitoringsplan ter goedkeuring aan het bevoegd gezag (Prov. Fryslân) worden voorgelegd.

- Paraaf medewerk(st)er :
 - Paraaf afdelingshoofd :

Het wijzigen of intrekken van de vergunning

27. De voorschriften en beperkingen waaronder deze vergunning is verleend, kunnen worden gewijzigd of aangevuld indien naar het oordeel van het bevoegd gezag uit eigen waarneming of anderszins blijkt dat de vergunde activiteit andere of nadeliger gevolgen heeft voor de relevante beschermde waarden dan die welke bij het nemen van dit besluit op basis van de op dat moment beschikbare informatie werden verwacht.
28. Indien op enig moment mocht blijken dat de vergunde activiteit zodanige schade aan de relevante beschermde waarden dreigt toe te brengen en het geven van aanwijzingen, het wijzigen of aanvullen van de voorschriften of beperkingen deze schade niet kan voorkomen, dan kan deze vergunning worden ingetrokken.
29. Voordat tot wijziging van vergunningvoorschriften of (gedeeltelijke) intrekking van de vergunning wordt overgegaan, wordt de vergunninghouder in de gelegenheid gesteld haar zienswijze naar voren te brengen (tenzij spoedeisendheid tot onmiddellijke intrekking c.q. wijziging noodzaakt).

Toezicht

30. De vergunninghouder geeft, overeenkomstig de Algemene wet bestuursrecht, alle medewerking aan de aangewezen toezichthouder(s).
31. Vergunninghouder voert een administratie waarin alle op deze vergunning betrekking hebbende documenten en bewijsstukken ten aanzien de naleving van de voorschriften en beperkingen van deze vergunning zijn opgenomen.

Looptijd/geldigheid

32. Voor de uitvoering van de werkzaamheden is de vergunning geldig van 1 januari 2017 tot en met het moment dat de vergunde activiteit wordt beëindigd (zie voorschrift 11), met een uitloop naar 31 december 2023 conform einddatum project dijk aanpassing Afsluitdijk.
33. Voor het gebruik/beheer van de onderdelen van de Vismigratierivier in het IJsselmeer en Waddenzee geldt deze vergunning voor onbepaalde tijd.

- Paraaf medewerk(st)er :
- Paraaf afdelingshoofd :

Het niet naleven van de voorschriften van deze vergunning kan, naast eventuele strafvervolging, (eventueel tijdelijke) intrekking van de vergunning tot gevolg hebben.

Voor de motivering van mijn besluit verwijs ik u naar bijlage 1.

Afschriften

Afschriften van dit ontwerpbesluit worden verzonden aan het college van burgemeester en wethouders van de gemeenten Súdwest Fryslân en Harlingen

Meldingsclausule

Wanneer met de voorgenomen werkzaamheden gestart wordt, dient dit gemeld te worden via het bijgevoegde meldingsformulier bij de Friese Uitvoeringsdienst Milieu en Omgeving, afdeling Toezicht en Handhaving, Postbus 3347, 8901 DH Leeuwarden of via e-mail: meldingnbwet@fryslan.nl.

Hoogachtend,

Sharon A.M. Dijkma
Staatssecretaris van Economische Zaken

Gedeputeerde Staten van Fryslân,

J.A. Jorritsma, voorzitter

A.J. van den Berg, secretaris

- Paraaf medewerk(st)er	:
- Paraaf afdelingshoofd	:

Publicatie besluit

Van 22 juni 2015 tot en met 2 augustus 2015 liggen het Ontwerp-provinciaalinpassingsplan, de MER, de Passende Beoordeling en het ontwerp van de vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 voor het Vismigratieproject ter inzage. Gedurende deze periode kan een ieder over genoemde documenten een zienswijze naar voren brengen die Gedeputeerde Staten betrekken bij het vaststellen van de definitieve projectbeslissing. Tegen de projectbeslissing is beroep mogelijk bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

De zienswijzen worden betrokken bij de vaststelling van het Provinciaal inpassingsplan Afsluitdijk en de vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998.

Bijlagen

Bijlage 1: Motivering besluit

Bijlage 2: Meldingsformulier

Bijlage 3: Passende Beoordeling (A&W rapport, 2037)

Bijlage 4: Ontwerpcriteria voor de Vismigratierivier Afsluitdijk
voor water- en zouttransport, morfologie en sedimentatie (Delatares, 1209181-000)

- Paraaf medewerk(st)er	:
- Paraaf afdelingshoofd	:

Bijlage 1: Motivering van het besluit

DE AANVRAAG

De Vismigratierivier is een initiatief van de Waddenvereniging, Stichting Het Blauwe Hart, Sportvisserij Nederland en de Vereniging Vaste Vistuigen Noord. In samenwerking met It Fryske Gea en Rijkswaterstaat wordt het project onder regie van het programma De Nieuwe Afsluitdijk uitgewerkt. De Afsluitdijk heeft de natuurwaarden van het Waddengebied en het IJsselmeer fors aangetast met als gevolg een verarmd ecosysteem. Met de aanleg van de Afsluitdijk zijn vissoorten als ansjovis, zalm en haring in zijn geheel verdwenen en hebben de visstand en de visserij een grote val gemaakt. De Vismigratierivier heeft als doel de verbinding tussen Waddenzee en IJsselmeer te herstellen, zodat paai- en opgroeigebieden weer bereikbaar worden voor trekvis. De Vismigratierivier is een innovatief project dat zorgt voor een open, passeerbare verbinding zonder aanvullende zoutbelasting voor het IJsselmeer.

Het project heeft als doel:

1. herstel van de (estuariene) migratieroute voor trekvis ten behoeve van de gezonde vispopulaties in de Waddenzee, het IJsselmeer en het achterland;
2. het creëren van basisvoorwaarden voor een duurzame visserij (sport en beroep);
3. een impuls geven aan recreatie en toerisme, waarbij educatie en voorlichting over vismigratie en de zoet-zout overgangen een belangrijke nevenfunctie vormen.

De aanleg van de Vismigratierivier kan technisch worden onderverdeeld in een aantal verschillende deelgebieden waar verschillende activiteiten/ingrepen worden uitgevoerd.

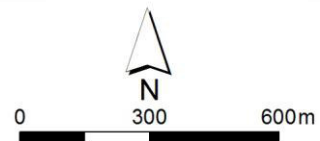
- Westelijke strekdam, inzwemopeningen en hoogwatervluchtplaats/broedeiland
- Coupure (doorgang door de Afsluitdijk)
- Brakwaterzone met natuurlijke uitstraling
- Meanderende rivier (VMR)
- Zoetwaterkustzone met natuurlijke uitstraling

In de onderhavige beoordeling is het Voorkeursalternatief (VKA) uit het MER beoordeeld.

- Paraaf medewerk(st)er	:
- Paraaf afdelingshoofd	:

Vismigratierivier Kornwerderzand (VKA)

A&W-rapport 2037
 teknr. 2245_003a/03102014/lidsajm
 ontwerp/projectgroep VMR/o.l.v. Grontmij
 artist impression/Bruno Doedens, SLeM/16-7-2014

Voor de meer inhoudelijke details van de verschillende deelgebieden verwijs ik u naar de Passende Beoordeling (bijlage 3)

-
- Paraaf medewerk(st)er :
 - Paraaf afdelingshoofd :
-

Westelijke strekdam, inzwemopeningen en hoogwatervluchtplaats/broedeiland

De VMR aan de Waddenzeezijde wordt gerealiseerd binnen een gebied dat gevormd wordt door de bestaande noordwestelijke strekdam van de spuikom en een nieuw aan te leggen dam, westelijk van de bestaande dam. Tussen beide inzwemopeningen in de bestaande strekdam wordt tot de doorgang in de Afsluitdijk (de coupure) een riviergedeelte gemaakt. De bodem wordt plaatselijk voorzien van stortsteen om schuilmogelijkheid voor vis te creëren. Tussen beide openingen in de bestaande strekdam wordt een hoogwatervluchtplaats en/of broedplaats voor vogels aangelegd.

Coupure (doorgang door de Afsluitdijk)

Tussen het noordelijke deel en het brakwater estuarium is de doorgang van de VMR door de Afsluitdijk voorzien, een coupure uitgevoerd met dubbele afsluitschuiven. Deze coupure maakt onderdeel uit van de primaire kering van de Afsluitdijk.

Brakwaterzone met natuurlijke uitstraling

De VMR IJsselmeerzijde wordt uitgevoerd met een natuurlijke uitstraling binnen een aanvulling van zand.

Meanderende rivier (VMR)

Dit deel omvat het onderdeel waar de VMR is 'opgevouwen' om lengte te maken (tegen gering ruimtebeslag) om zoutindringing in het IJsselmeer te voorkomen. Dit traject wordt technisch uitgevoerd met damwanden of palenrijen, waar de VMR zich omheen slingert. Op het moment van opstelling van deze ecologische beoordeling (Voort ontwerpnota, d.d. 26 augustus 2014) is nog geen keuze gemaakt over de te gebruiken materialen en de daarmee gepaard gaande wijze van aanleg.

Zoetwaterkustzone met natuurlijke uitstraling

De VMR IJsselmeerzijde wordt nabij de monding in het IJsselmeer uitgevoerd met een natuurlijke uitstraling binnen een aanvulling van zand.

Aanlegfase

De aanleg van de VMR wordt in tijd en ruimte gecombineerd met de versterking van de Afsluitdijk en is daarmee onlosmakelijk verbonden omdat het sluizencomplex Kornwerderzand onderdeel is van de Afsluitdijk. Wel kunnen de elementen van de VMR buitendijks in de Waddenzee en het IJsselmeer zelfstandig worden gebouwd, los van de werkzaamheden aan de Afsluitdijk.

Werkwijze

Het is een vereiste dat de Afsluitdijk in de aanlegfase toegankelijk blijft voor wegverkeer. Dit

- Paraaf medewerk(st)er	:
- Paraaf afdelingshoofd	:

betekent dat de doorgang door de dijk in fases zal worden aangelegd waarbij al het verkeer eerst over de ene en daarna over de andere rijbaan wordt geleid. Bij aanleg van de doorgang door de Afsluitdijk wordt de kerende functie van de primaire waterkering gegarandeerd en wordt gezorgd dat droog kan worden gewerkt. Dat gebeurt door middel van een bouwkuip. Vervolgens wordt de doorgang in fases gebouwd. Dat betekent dat de weg gedeeltelijk wordt geamoveerd en het betonwerk wordt aangebracht. Vervolgens wordt de eerste brug over de coupure gelegd. Vervolgens wordt de andere weghelft geamoveerd en de tweede helft van de doorgang gebouwd; het verkeer wordt dan omgeleid over het nieuwe deel. Op deze manier kan het verkeer te allen tijde de Afsluitdijk passeren, maar zijn tijdelijk minder rijbanen beschikbaar. Voor de aanleg van de VMR is aan materieel en transport in elk geval de inzet nodig van: een zandschip, hei-installaties, twee werkschepen, een schip voor aanvoer van stortsteen en divers klein materieel voor betonwerken. Hierbij wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van aanvoer over water.

Heien

Voor alle kunstwerken en in het bijzonder de coupure moet worden geheid. Voor de coupure zal ongeveer één maand geheid moeten worden (verdeeld in vier periodes van enkele dagen). Voor elk afzonderlijk kunstwerk is ongeveer een dag heien noodzakelijk. Bij alle drie de varianten van de VMR moet aan de IJsselmeerszijde een afsluitmiddel worden gebouwd (de exacte locatie is nog niet bekend). Deze wordt eveneens gefundeerd op heipalen.

Trillen

Palenrijen en damwanden zullen 'ingetrild' worden. Er moet voor de VMR ongeveer twee maanden getrild en geheid worden, met twee hei-installaties.

Aan en afvoer materiaal

Voor de aan- en afvoer van materiaal zijn aannames gemaakt. Uiteindelijk is de aannemer verantwoordelijk voor de aan- en afvoer van materiaal. Voor stortsteen kan (deels) gebruik worden gemaakt van basalt dat vrijkomt bij het toekomstbestendig maken van de Afsluitdijk.

Aanvullende stortsteen wordt aangevoerd per schip. Nieuwe stortsteen is afkomstig uit een steengroeve in Noorwegen. Dit wordt aangevoerd per zeeschip en gebroken in de Eemshaven. Eén vracht over zee wordt gebroken in vier à vijf vrachten richting het plangebied. Er wordt uitgegaan van in totaal ± 200.000 ton stortsteen, dat zijn 4x bootladingen à 50.000 ton vanuit Noorwegen. In de Eemshaven worden de stenen gebroken en met kleinere schepen naar het plangebied gevaren (±18 ladingen a 11.000 ton). De aanvoer van de damwanden zal over het IJsselmeer plaatsvinden. Aanvoer van werkmateriaal en werklui zal over land plaatsvinden. Het benodigde zand wordt lokaal betrokken, bijvoorbeeld uit het IJsselmeer, uit een vaargeulverdieping of bij Harlingen. Hiervoor zal één schip ongeveer 4 maanden nodig zijn.

Baggeren en opwerveling

- Paraaf medewerk(st)er	:
- Paraaf afdelingshoofd	:

Door de aanlegwerkzaamheden en vooral het baggeren ontstaat opwerveling (vertroebeling) aan de Waddenzee- en aan de IJsselmeerszijde. In het IJsselmeer zal de snelheid waarmee de vertroebeling verdwijnt afhankelijk zijn van de weersomstandigheden (golven geven ook vertroebeling), maar in het algemeen zal de vertroebeling hier snel verdwijnen. Door het spuien wordt verwacht dat het troebele water wordt afgevoerd naar de (reeds troebele) Waddenzee.

Werkterreinen en werkruimtes Afsluitdijk

De noordelijke rijbaan van de A7 (beide rijstroken en de vluchtstrook) ter hoogte van de werkfronten langs de Afsluitdijk kan als werkruimte ter beschikking worden gesteld aan de opdrachtnemer in deze periode. Dit gedeelte valt ruimtelijk binnen de PIP-grens. Gedurende de gehele aanlegfase is bovendien op de gehele Afsluitdijk ten minste één rijstrook op de noordelijke rijbaan van de A7 en het fietspad beschikbaar voor bouwverkeer, echter binnen één mee verplaatsend werkvak van maximaal 8 km lang. In de Waddenzee wordt tijdens de aanlegfase een zone van 15m voorbij de 'oplossingsruimte' als werkruimte gereserveerd, onder meer ten behoeve van de schepen die tijdens de aanlegfase worden ingezet. Dit is analoog aan de werkwijze die op dit punt voor de MER Afsluitdijk wordt gehanteerd (Witteveen+Bos 2015).

Planning en fasering aanleg

De opdrachtnemer moet voldoen aan de wettelijke eisen en algemene richtlijnen met betrekking tot hinder voor omwonenden. Op dit moment is geen reden om aan te nemen dat dit gevolgen heeft voor de werkperiode. Wel mag er, bijvoorbeeld, 's nachts minder geluid geproduceerd worden. Dit is relevant voor Kornwerderzand.

Gebruiksfasen

Menselijk medegebruik betekent voor de Afsluitdijk zelf dat deze, na aanleg van de coupure, op dezelfde wijze wordt gebruikt als voorheen (met inachtneming autonome ontwikkeling en de herprofilering na versterking van de dijk). Voor de buitendijkse delen in de Waddenzee en de delen van de VMR in het IJsselmeer gelden de volgende uitgangspunten voor deze beoordeling. De buitendijkse delen in de Waddenzee (ten noorden van de Afsluitdijk) zijn niet toegankelijk voor publiek. Het broedeiland is in beginsel alleen toegankelijk voor onderzoek en onderhoud. Voor regulier onderhoud en eventuele monitoring of onderzoek zal in het gebied incidenteel door mensen worden betreden. Voor het VMR-deel in het IJsselmeer zal de onderhoudsweg gebruikt worden voor inspectie en onderzoek en voor natuurbeheersmaatregelen (incidenteel). De dam aan het zuidoostelijke deel langs de VMR staat open voor 'struinnatuur'.

Belang van de aanvrager

De aanvrager heeft, conform artikel 41, lid 1 van de Nb-wet 1998, het belang dat hij heeft bij de vergunning gemotiveerd.

Hiermee is naar mijn mening het belang voldoende gemotiveerd.

- Paraaf medewerk(st)er	:
- Paraaf afdelingshoofd	:

Afstemming met de Afsluitdijk

De Vismigratierivier is bij uitvoering een onlosmakelijk onderdeel van de Afsluitdijk. Voor beide projecten zijn separate m.e.r.-procedures doorlopen. Het is essentieel dat de basisinformatie over het voorkomen van beschermde dieren en planten, en de wijze waarop ze reageren op verstoring en ingrepen, niet verschillend wordt geïnterpreteerd voor deze in ruimte en tijd nauw aan elkaar verwante projecten. Om deze redenen is in de PB van de VMR uitgegaan van dezelfde verspreidingsgegevens en dezelfde dosis effect relaties. Tevens is het essentieel om in de uitvoering van beide projecten nadrukkelijk afstemming te zoeken om daar waar mogelijk extra verstoring naar het gebied, dan wel cumulatie van effecten te voorkomen.

WETTELIJK KADER

Natuurbeschermingswet 1998

1. Artikel 19d, lid 1, van de Nb-wet bepaalt, dat het verboden is zonder vergunning, of in strijd met aan die vergunning verbonden voorschriften of beperkingen, projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten, die, gelet op de instandhoudingdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten, in een op grond van artikel 10a, lid 1, aangewezen gebied kunnen verslechteren of een significant verstrend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.
2. Zodanige projecten zijn in ieder geval projecten die de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied kunnen aantasten.
3. Artikel 19e van de Nb-wet bepaalt dat bij het verlenen van een vergunning als bedoeld in artikel 19d, lid 1, van de Nb-wet rekening moet worden gehouden, enerzijds met de gevolgen die een project kan hebben, gelet op de instandhoudingdoelstelling van het betrokken gebied, anderzijds met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied, alsmede regionale en lokale bijzonderheden. Als er sprake is van een vastgesteld beheerplan moet ook daarmee rekening worden gehouden.
4. In de gevallen waarin Onze Minister bevoegd is te besluiten op een aanvraag voor een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, zijn de artikelen 19e, 19f, 19g en 19h van overeenkomstige toepassing;
5. Voor de beoordeling van de vergunningaanvraag is het van belang na te gaan of, en in welke mate, het voorgenomen project de doelstellingen kan aantasten, zoals die zijn opgenomen in:
 - de aanwijzingsbesluiten tot Natura 2000-gebied van 'Waddenzee en IJsselmeer'

Natura 2000-gebieden

In relatie tot de betrokken Natura 2000-gebieden Waddenzee, IJsselmeer, Duinen Vlieland, Duinen Terschelling zijn in deze relevant de artikelen 19d (lid 1), 19i, en het artikel 19ia van de Nb-wet 1998.

Beschermde Natuurmonumenten

In relatie tot de betrokken natuurmonumenten Waddenzee en Friese IJsselmeerkust zijn relevant de artikelen 60, 10a (lid 1 en lid 3), 16 en artikel 15a (lid 2) van de Nb-wet 1998.

Europese Kaderrichtlijn Water (KRW)

Sinds eind 2000 is de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) van kracht. Deze moet ervoor zorgen dat de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater in Europa in 2015 op orde is.

- Paraaf medewerk(st)er	:
- Paraaf afdelingshoofd	:

De Kaderrichtlijn Water:

- beschermt alle wateren – rivieren, meren, kustwateren en grondwateren;
- stelt ambitieuze doelen om ervoor te zorgen dat alle wateren in het jaar 2015 de 'goede toestand' hebben bereikt;
- vereist dat er per stroomgebied een beheersysteem wordt opgezet, waarin er rekening mee wordt gehouden dat watersystemen niet stoppen bij politieke grenzen;
- vereist grensoverschrijdende samenwerking tussen landen en tussen alle betrokken partijen;
- zorgt ervoor dat alle belanghebbenden, met inbegrip van maatschappelijke organisaties en lokale gemeenschappen, actief deelnemen aan waterbeheer;
- zorgt voor de vermindering en beperking van verontreiniging, ongeacht de bron (landbouw, industriële activiteiten, stedelijke gebieden, et cetera);
- vereist het voeren van een waterprijsbeleid en zorgt ervoor dat de vervuiler betaalt;
- houdt de milieubelangen en de belangen van zij die afhankelijk zijn van het milieu in evenwicht.

Sluizen, stuwen, gemalen, dijken en dammen vormen barrières in de trekroutes van vis. Een belangrijk knelpunt daarbij vormt de Afsluitdijk. Onderdeel van de Kaderrichtlijn Water (KRW) is het project Verbeteren vismigratie Afsluitdijk. Concreet zijn er 4 maatregelen voorgesteld om de vismigratie te verbeteren: 2 vispassages en 2 zoutwaterafvoersystemen. De eerste vispassage zal bij Den Oever worden aangelegd. Deze passage komt in de buurt van de afwatering van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (in de voorhaven bij de schutsluis), die als lokstroom dient. De tweede vispassage in het kader van KRW is aangehouden in afwachting van de uitwerking van het project Vismigratierivier. Zodra blijkt dat de Vismigratierivier wordt uitgevoerd zal de KRW-verplichting overgaan op de Vismigratierivier. Hiermee realiseert de Vismigratierivier de KRW-doelstelling bij Kornwerderzand.

De exacte wetsteksten zijn te raadplegen op www.overheid.nl onder 'wet- en regelgeving'.

BELEID

De aangevraagde activiteit zoals omschreven in dit besluit past binnen het relevante vastgestelde beleid, hieronder weergegeven:

De Vismigratierivier realiseert kernopgave 1.07: Zoet-zoutovergangen Waddengebied.
Nadere beschrijving: Herstel zoet-zoutovergangen (bijvoorbeeld via spuiregime en vistrappen) i.h.b. visintrek Afsluitdijk, Westerwoldse Aa en Lauwersmeer/ Reitdiep in relatie tot Drentsche Aa (rivierprik H1099).

Deze kernopgave is vastgelegd in het **Natura 2000 doelendocument** (LNV 2006) met de volgende reden;

- Paraaf medewerk(st)er	:
- Paraaf afdelingshoofd	:

Van nationaal belang voor trekvisserij.

Is voorwaarde voor verbetering kwaliteit slik- en zandplaten, permanent overstroomde zandbanken (o.a. voor zeegrasvelden) en estuaria in de Waddenzee.

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

Op 13 maart 2012 is de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte vastgesteld, als opvolger van de Nota Ruimte. Volgens de structuurvisie is het Rijk verantwoordelijk voor en door de EU aanspreekbaar op het nakomen van de in internationaal verband aangelegane verplichtingen, inclusief Biodiversiteitsverdrag en de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Het Rijk stelt kaders waarbinnen de provincies een provinciaal en landsgrensoverschrijdend natuurnetwerk, zijnde de herijkte nationale Ecologische Hoofdstructuur begrenzen, beschermen en onderhouden. Tot de herijkte EHS behoren de Natura 2000-gebieden, de Nationale Parken, de Noordzee en de grote wateren inclusief de grote rivieren. De natuur in de EHS blijft goed beschermd met een 'nee, tenzij'-regime in relatie tot de wezenlijke kenmerken en waarden. Het gaat daarbij om: waardevolle aspecten zoals natuurschoon, schoon water, het aanwezig zijn van bepaalde plant- of diersoorten, gebieden van aardwetenschappelijk belang en het afwezig zijn van lawaai.

In de Structuurvisie staat ten aanzien van de aangevraagde activiteit – voor zover in het onderhavige geval van belang – het volgende vermeld:

- De ontwikkeling van een robuust kustlandschap en zoetwatersysteem ter vergroting van de waterveiligheid en waterzelfvoorziening en het voorkomen van verdroging (o.a. door versterking van de Afsluitdijk en bijbehorende sluizencomplexen, Hoogwaterbeschermingsprogramma's en deelprogramma's zoetwatervoorziening, IJsselmeer, Waddengebied van het Deltaprogramma.
- het tot stand brengen van de (herijkte) EHS, inclusief natura 2000 gebieden en het Werelderfgoed Waddenzee

Structuurvisie Waddenzee (hierna: de PKB) (voorheen: Derde Nota PKB Waddenzee)

Per 1 juli 2008 is de nieuwe Wet Ruimtelijke ordening in werking getreden. Op basis van het overgangsrecht wordt per 1 juli 2008 de PKB gelijkgesteld aan een structuurvisie. Voor de herkenbaarheid zal dit document vooralsnog aangeduid blijven worden als PKB Waddenzee. Voor zover de PKB concrete beleidsbeslissingen bevat, blijven deze bindend voor gemeenten en provincies.

De op grond van deze PKB te beschermen en te behouden waarden en kenmerken vloeien direct voort uit de hoofddoelstelling van deze PKB. Deze hoofddoelstelling betreft de duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap.

Om dit te bereiken is het beleid gericht op de duurzame bescherming en/of een zo natuurlijk mogelijke ontwikkeling van o.a.:

- Paraaf medewerk(st)er	:
- Paraaf afdelingshoofd	:

- de waterbewegingen en de hiermee gepaard gaande geomorfologische en bodemkundige processen;
- de kwaliteit van water , bodem en lucht. De water- en bodemkwaliteit dient zodanig dat verontreinigingen slechts verwaarloosbaar effect hebben op flora en fauna;
- de flora en fauna;

en tevens behoud van :

- de landschappelijke kwaliteiten, met name rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid inclusief duisternis.

De PKB stelt in deze, meer specifiek, dat plannen, projecten en handelingen de afwegingskaders van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn dienen te doorlopen. Deze zijn nationaal geïmplementeerd in de Nb-wet 1998 en de Flora- en Fauna wet. Voor zover wettelijke regelingen zich er niet tegen verzetten, zal door het bevoegd gezag een zelfde afweging als bij de natuurwaarden moeten worden gemaakt ten aanzien van de hierboven reeds benoemde landschappelijke kwaliteiten. In relatie tot de onderhavige vergunningaanvraag dient acht geslagen te worden op de hiernavolgende beleidspassages uit de genoemde PKB.

In de PKB wordt het ontwikkelingsperspectief voor de Waddenzee geschetst waarin een vrije migratie van aquatische organismen tussen de Waddenzee en het zoete binnen water gegarandeerd is. Aanvullend op bestaande zoet-zout overgangen wordt de ambitie uitgesproken één natuurlijke zoet-zoutovergang in het waddengebied te realiseren. Bij de inrichting van de nieuwe gradiënten is in ieder geval aandacht besteed aan landschappelijke en recreatieve aspecten.

De PKB stelt onder 3.2 i dat er in de Waddenzee geen gebouwen mogen worden opgericht met uitzondering van:

- tijdelijke bebouwing ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek en monitoring;
- bouwwerken noodzakelijk voor de veiligheid van het scheepvaartverkeer in de Waddenzee;
- bouwwerken voor alternatieve mosselzaadbronnen;
- bouwwerken voor een adequate afwatering van het vaste land;
- wadwachtposten en
- de onder 3.2.h in deze pkb benoemde uitzondering op zeewaartse havenuitbreiding.

Beleidsnota IJsselmeergebied

In de beleidsnota IJsselmeergebied wordt als belangrijke functie voor het IJsselmeergebied de zoetwatervoorziening genoemd. Wel wordt gesteld dat voor het ecologische systeem een herstel van zoet-zoutovergangen van belang is. Het herstel van het estuarium in het IJsselmeer behoort niet tot de opties, omdat dit de functie van zoetwaterbekken aantast. Voorwaarde voor herstel van zoet-zoutovergangen is dat de zoetwatercapaciteit van het IJsselmeer niet wordt aangetast.

- Paraaf medewerk(st)er	:
- Paraaf afdelingshoofd	:

Voor het herstel van het ecologische systeem worden vispassages en visvriendelijk sluisbeheer als mogelijkheden genoemd. Belangrijk zijn de verbindingen tussen IJsselmeer en Waddenzee. DE focus voor het IJsselmeer en Markermeer is gericht op voedsel (vis, driehoeksmosselen en waterplanten) voor vogels.

Structuurvisie Toekomst Afsluitdijk

Aanleiding voor het opstellen van de structuurvisie is dat de Afsluitdijk niet meer voldoet aan de vereisten voor de veiligheid tegen overstroming vanuit zee. Het kabinet heeft de ambitie uitgesproken om het gebied te ontwikkelen vanuit een bredere optiek. Er wordt geconstateerd dat het toeristisch recreatief aanbod op de dijk en op de Koppen beperkt is. Voor Kornwerderzand worden de volgende beleidskeuzen aangeduid:

- Overslagbestendige dijk;
- Renovatie van de schut- en spuisluisen;
- Vispassage met beheerste zoet-zoutovergang;
- Knooppunt voor de recreatie.

Daarnaast wordt langs de gehele dijk gestreefd naar behoud en versterking van de bestaande ruimtelijke kwaliteit. Het contrast tussen het civieltechnische werk, de grootsheid van de natuurlijke omgeving (openheid) en de beleving van de natuurelementen (water, wind en licht) worden vermeld als de essentie van ruimtelijke kwaliteit van de Afsluitdijk. het ontwikkelperspectief voor cultuurhistorische monumentale kunstwerken die geen functie hebben of hun functie verliezen is het vinden van een passende functie.

Voor de ontwikkeling van natuur worden de volgende speerpunten benoemd:

- Maatregelen voor de verhoging van de vispasseerbaarheid van de Afsluitdijk en het tegengaan van uitspoeling van zoetwatervis;
- Versterking van de zoet-zoutovergangen tussen IJsselmeer en Waddenzee;
- Dynamische Brakwaterzone aan de wadzijde;
- Vermindering van de versturende effecten in de Waddenzee van het spuien;
- Aangroei van kwelders en natuurvriendelijke oevers en dijken;
- Aanleg van vlucht- en broedplaatsen voor vogels in het IJsselmeer.

Bij recreatie wordt als aandachtspunt meegegeven dat de openheid van het gebied en de strakke lijnen van het dijklichaam intact blijven. De structuurvisie biedt ruimte voor relatief kleinschalige voorzieningen die in combinatie aantrekkelijk zijn.

Nationaal Aalbeheerplan 2009

Dit is een uitwerking van de Europese aal-verordening (EG) nr. 1100/2007, gericht op behoud en herstel van de Europese populatie van de aal (*Anquilla Anquilla*). Het verbeteren van de migratiemogelijkheden is één van de speerpunten. Dit geldt zowel voor de intrek van jonge glasaal als de uittrek van volwassen schieraal.

Masterplan trekvissen Rijn.

Sinds 1987 coördineert de Internationale Commissie ter Bescherming van de Rijn (ICBR) de uitvoering van het programma "Zalm 2000", dat de herintroductie van de zalm, zeeforel en andere anadrome trekvissen in de Rijn tot doel heeft. De inspanningen van "Zalm 2000"

- Paraaf medewerk(st)er	:
- Paraaf afdelingshoofd	:

zijn voortgezet met het programma "Rijn 2020" en de implementatie van de Europese Kaderrichtlijn Water. Tijdens de "Rijnministersconferentie" op 18 oktober 2007 hebben de ministers hun bereidheid bekrachtigd om in de hoofdstroom van de Rijn (tot aan Bazel, Zwitserland) en in de prioritair zalmwateren de passeerbaarheid voor vis stapsgewijs te herstellen. De verbetering van de passeerbaarheid van wateren voor vis is een fundamentele eis die wordt gesteld aan stromende wateren, maar eveneens aan sterk veranderde waterlichamen.

Benelux-beschikking vrije vismigratie.

In april 1996 heeft de Benelux Economische Unie besloten tot de "Benelux-beschikking vrije vismigratie" (in 2009 herzien). Door middel van deze beschikking verzekeren de Benelux-regeringen de vrije migratie van vissoorten, zowel internationaal als regionaal. De hindernissen die voor de vrije vismigratie van groot belang zijn (eerste prioriteit) zijn minimaal degenen die zich bevinden in de hoofdlopen van de grote stromen (Schelde, Rijn en Maas), met inbegrip van de mondingen.

Natuurambitie Grote Wateren

In de bovengenoemde beleidsnota van het ministerie van EZ wordt de Vismigratierivier genoemd bij kansen en keuzen voor het Waddengebied en het IJsselmeergebied.

Vissen

Om de visstand in Waddenzee en IJsselmeer en de populaties trekvisen vooruit te helpen, is het belangrijk de verspreiding van vissen via zoet-zoutovergangen te verbeteren. In de Afsluitdijk is een vismigratierivier voorzien, uitvoering daarvan staat gepland voor 2020.

Recreatie en toerisme

Bij de Afsluitdijk zijn interessante innovaties te bezichtigen. Bijvoorbeeld de vismigratierivier of nieuwe vormen van duurzame energiewinning.

Verbindingen

Om te zorgen dat vissen en andere waterdieren zich kunnen verplaatsen zoals in het toekomstbeeld, is het nodig verbroken verbindingen te herstellen: tussen Waddenzee en IJsselmeer (zoet-zoutverbinding met brakke overgangszone voor vissoorten die dat nodig hebben), tussen Markermeer en IJsselmeer en tussen de meren en de natte natuurgebieden achter de dijk. De voorgenomen vismigratierivier bij Kornwerderzand is daar een goed voorbeeld van.

VERGUNNINGPLICHT

De aangevraagde activiteit vindt plaats in of nabij de Natura 2000-gebieden Waddenzee, IJsselmeer, en de natuurmonumenten Waddenzee en Friese IJsselmeerkust en op grond van externe werking (stikstof-depositie) Duinen van Vlieland en Duinen Terschelling. Ik stel vast dat de aangevraagde activiteit mogelijk de natuurlijke waarden en kenmerken van de bovengenoemde beschermde Natura 2000-gebieden en natuurmonumenten kan aantasten. Om die reden ben ik van mening dat de voorgenomen activiteit vergunningplichtig is onder de Nb-wet 1998.

- Paraaf medewerk(st)er	:
- Paraaf afdelingshoofd	:

PASSENDE BEOORDELING

De voorliggende aanvraag betreft de uitwerking van het Voorkeursalternatief (verder: VK). Zoals ook onder – de aanvraag- staat beschreven bestaat de VMR uit verschillende deelgebieden met ruimtelijke, ecologische en functionele aspecten. Daarnaast is er nog een technische uitwerking van de VMR. Het plan is redelijk concreet maar is echter nog niet in detail uitgewerkt. Dit zal in een later stadium plaats gaan vinden (definitief ontwerp). Omdat het ontwerp en de uitvoering nog niet vast staan gaat de beoordeling in het kader van de Nb-wet derhalve uit van een 'worst case'-benadering.

Beheerplan

In dit geval kan vastgesteld worden dat ten aanzien van de voorgenomen activiteit, op het moment van besluitvorming, geen beletsel voortvloeit uit enig beheerplan op basis van de Nb-wet 1998.

Het project is opgenomen (als maatregel 52) in het eindconcept-ontwerp Beheerplan Waddenzee met als doel het versterken van de natuur omdat het ten gunste gaat van de uitbreiding van de populaties van de trekvissoorten alsmede de doelstelling voor de omvang en kwaliteit van het leefgebied voor de visdief en Noordse stern. Tevens zal door een verbeterende vissamenstelling de kwaliteit van het Habitatype 1110 verbeteren.

De voorgenomen activiteit is voorts nog niet eerder beoordeeld in het kader van de Nb-wet 1998.

Mogelijk significante gevolgen

Op grond van artikel 19f, lid 1, van de Nb-wet 1998 in combinatie met artikel 19g, lid 1, van de Nb-wet 1998 dient een passende beoordeling aangeleverd te worden door de initiatiefnemer. Het Europese Hof van Justitie heeft in haar uitspraak van 7 september 2004 aangegeven dat een passende beoordeling slechts dan achterwege kan worden gelaten indien op grond van objectieve gegevens kan worden uitgesloten dat uitvoering van de werkzaamheden afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor dat gebied.

In dit geval kunnen dergelijke gevolgen niet bij voorbaat uitgesloten worden. Ik concludeer dat een passende beoordeling vereist is.

De gevraagde vergunning kan slechts verleend worden, indien ik mij ervan heb kunnen verzekeren dat de beschermde waarden van het desbetreffende gebied niet aangetast zullen worden. U heeft een passende beoordeling bij uw aanvraag gevoegd. In het onderstaande volgt mijn beoordeling van uw effectenanalyse en conclusies.

De diverse beschermde waarden van het betrokken Natura 2000-gebied alsmede de wezenlijke kenmerken en waarden van de natuurmonumenten Waddenzee en Friese IJsselmeerkust staan vermeld op www.rijksoverheid.nl ('Onderwerpen' > 'Natuur' > 'Natura 2000').

Ik merk op dat de betrokken Natura 2000-gebieden de natuurmonumenten volledig omsluiten. Omwille van inzicht in de wezenlijke kenmerken en waarden waarvoor dit natuurmonument is aangewezen (deze waarden maken immers sinds de inwerkingtreding van de

- Paraaf medewerk(st)er	:
- Paraaf afdelingshoofd	:

Nb-wet 1998 deel uit van het betrokken Natura 2000-gebied) worden deze, voor zover relevant, inhoudelijk meegenomen in de onderstaande beoordeling.

BEOORDELING EFFECTEN

Algemeen

De bij de aanvraag gevoegde passende beoordeling biedt de grondslag voor de (nadere) vaststelling van de aard en omvang van de effecten (mede gelet op de eventuele cumulatie van effecten) en de wijze waarop in mitigatie is voorzien.

In de passende beoordeling zijn de effecten getoetst aan de instandhoudingdoelstellingen uit het aanwijzingsbesluit. In het onderstaande volgt mijn beoordeling van de effectenanalyse zoals neergelegd in de passende beoordeling.

Afbakening

Ik ben van oordeel dat de afbakening van het gebied dat door de aangevraagde activiteit beïnvloed zou kunnen worden in de passende beoordeling op een juiste wijze heeft plaatsgevonden. Naast de locaties in de Waddenzee/IJsselmeer betreft dit tevens de aangegeven geluidscontouren als meest verreikende verstoringinvloed en gebieden waar stikstofdepositie zou kunnen plaatsvinden als gevolg van de uitvoering van de werkzaamheden en het daaraan verbonden transport.

Ten behoeve van de beoordeling van de effecten is in de passende beoordeling geïnventariseerd welke in redelijkheid denkbare typen effecten onderzocht moeten worden. Ik verwijs in deze naar die informatie.

Onderstaand is een overzicht weergegeven van alle mogelijke ('denkbare') effecten op natuurwaarden (met een instandhoudingsdoel) die door de Vismigratierivier kunnen optreden. Van al deze mogelijke effecten is beoordeeld in hoeverre ze in deze situatie daadwerkelijk kunnen leiden tot relevante invloeden op natuurwaarden of dat op voorhand kan worden geconcludeerd dat ze niet optreden of dat ze verwaarloosbaar klein zijn. Voor de inventarisatie van alle mogelijke effecten van het project is onderscheid gemaakt in effecten tijdens de aanlegfase en de effecten in de gebruiksfase.

Type effecten en de gevolgen daarvan op de natuurwaarden in het gebied. Onderverdeeld in de fase van realisering (aanleg of gebruik)

<u>fase:</u>	<u>type effect</u>	<u>effect op natuurwaarden</u>
aanlegfase	verstoring door aanwezigheid, geluid en licht	tijdelijke afname vogels zeehonden en vissen
	effecten op vismigratie gebied	tijdelijke afname kwaliteit leef- soorten
tatype	tijdelijke toename N-depositie	tijdelijke afname kwaliteit habi-
gebruiksfase typen	areaal verandering	verandering oppervlakte habitat-
	verstoring door aanwezigheid mensen onvoorziene ecologische systeemveranderingen	en leefgebied soorten afname vogels en zeehonden systeem

-
- Paraaf medewerk(st)er :
 - Paraaf afdelingshoofd :
-

Effecten aanlegfase

Verstoring van vogels

Door de werkzaamheden aan de Vismigratierivier kunnen verschillende vormen van verstoring optreden. Van de aantallen vogels die binnen de telvakken langs de Afsluitdijk zijn geteld (telvakken zijn qua afstand tot de dijk ook 500 m) wordt in de beoordeling uitgegaan dat de werkzaamheden tijdelijk zullen leiden tot een afname van de aantallen met de aantallen zoals ze in de telvakken zijn geteld (telvak 39 & 40 zijn relevant voor het VKA). De hoogwatervluchtplaats (en slaappleaats) nabij de Makkumer Noardwaard zal tijdens de aanlegfase (VKA) niet worden verstoord (vanwege afstand tot plangebied). In het plangebied

komen geen broedvogels voor die relevantie hebben in relatie tot de Nb-wet. Effecten op broedvogels zijn dan ook uitgesloten en zullen niet nader worden besproken.

In het IJsselmeer komen diverse soorten niet-broedvogels voor. In grote lijn zijn deze onder te verdelen in Bodemfauna-eters (eters van m.n. zoetwatermosselen), Herbivore watervogels (zijn afhankelijk van plantengroei) en viseters. De projectlocatie van de Vismigratierivier ligt op ruime afstand van de Makkumer Noardwaard waar hoge dichtheden van de Bodemfauna-eters voorkomen en Herbivore watervogels. Door de aanleg van de VMR zullen effecten op deze vogelsoorten minimaal zijn en significante effecten zijn hiermee uitgesloten.

Driehoeksmosseleeters verliezen potentieel foerageerareaal met de aanleg van de VMR. Echter het plangebied is niet van groot belang voor deze vogels, de dichtheid is over het algemeen laag, en deze soorten houden zich bij voorkeur op daar waar de dichtheden van de Driehoeksmosselen groot is.

Viseters verliezen een klein deel foerageerareaal, maar daar staat tegenover dat de kwaliteit van het resterende leefgebied na de aanleg aanmerkelijk toeneemt met de vismigratierivier. Voor alle vogelsoorten geldt dat er uitwijkmogelijkheden zijn naar vergelijkbare habitats elders langs de Afsluitdijk. Nadere aandacht verdienen vogelsoorten die in het plangebied in relatief hoge aantallen aanwezig zijn en die in een ongunstige staat van instandhouding verkeren. Dit betreft de Topper, waarvan de effecten in de onderstaande nadere beoordeling verder is uitgewerkt.

Niet-Broedvogels

In de nadere afbakening is gemotiveerd aangegeven voor welke niet-broedvogelsoort nog nader beoordeeld moet worden. Het betreft de volgende soort:

Naam	W-zee	IJ-meer
Topper	X	X

Verstoring van vogels vindt plaats door de werkzaamheden. Voor de Topper zijn het IJsselmeer en de Waddenzee zeer belangrijke gebieden. Nadere aandacht voor de Topper is mede nodig, omdat de natuurherstelmaatregelen van de Vismigratierivier niet direct bijdragen aan het instandhoudingsdoel voor deze soort.

- Paraaf medewerk(st)er :
- Paraaf afdelingshoofd :

Topper

Doel: behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van 3.100 vogels (seizoengemiddelde).

Voorkomen: De Topper is in het winterhalfjaar langs de Afsluitdijk aan de IJsselmeerzijde verspreid aanwezig met seizoengemiddelden van meer dan duizend vogels. De vogels op de Waddenzee en in het IJsselmeergebied zijn onderdeel van dezelfde populatie en vogels kunnen pendelen tussen beide gebieden. De aanwezigheid lijkt vrij onvoorspelbaar: grote concentraties kunnen in verschillende deeltrajecten aan de ene of de andere zijde van de dijk aanwezig zijn. De hoogste concentraties zijn te vinden in teltraject 44 (IJsselmeerzijde) en 45 (Waddenzeezijde). Afhankelijk van de windrichting zitten de vogels aan de Waddenzeezijde of aan de IJsselmeerzijde in de luwte van de dijk. In het plangebied van de VMR aan de IJsselmeerzijde (telgebied 40) is de soort afwezig, in het oostelijk aangrenzende telgebied (nr. 39) is de soort eveneens afwezig. In het plangebied aan de Waddenzeezijde (telgebied 40) is de soort aanwezig met een gemiddeld seizoenmaximum van 740 vogels, in het oostelijk aangrenzende telgebied (nr. 39) is de soort aanwezig met een gemiddeld seizoenmaxima van 25 vogels.

Effecten: Tijdens de werkzaamheden in de aanlegfase van de VMR kunnen vogels in telgebied 39 en 40 worden verstoord. Deze vogels kunnen uitwijken naar locaties elders langs de Afsluitdijk.

Overwegingen: de huidige aantallen in de Waddenzee (4.447 sg) zijn hoger dan het doelaantal (3.100 sg). Het seizoengemiddelde van circa 13.000 vogels langs beide dijkzijden samen is hoog ten opzichte van de instandhoudingsdoelen van Waddenzee en IJsselmeer samen (16.900): circa 75 % van de totale aantallen verblijft langs de Afsluitdijk. De Afsluitdijk en directe omgeving is dus een zeer belangrijk onderdeel van het leefgebied van de Topper. (Nb de aantallen in het IJsselmeer zijn onder het doelaantal en individuen pendelen tussen de twee gebieden).

Afstemming met project Afsluitdijk: Door middel van fasering worden de belangrijkste delen van de Afsluitdijk ontzien voor Toppers (teltrajecten 44 en 45) en is er altijd voldoende rustgebied langs de Afsluitdijk aanwezig om de aantallen op te kunnen vangen die verstoord worden door het project Afsluitdijk en de aantallen die verstoord worden in het plangebied van de VMR.

conclusie

In principe treedt volledig herstel op na afronding van de werkzaamheden. Verstoring van Topper door werkzaamheden heeft een tijdelijk karakter. Er is geen sprake van permanent draagkrachtverlies.

Middels fasering in tijd en ruimte blijft er voldoende rustgebied langs de Afsluitdijk beschikbaar

om de aantallen op te kunnen vangen. Door opname van de fasering in tijd en ruimte in de voorschriften van de vergunning is dit voldoende geborgd. Voor zover al sprake zou zijn van een effect is dit zeker niet significant.

Habitatsoorten

Verstoring van zeehonden

Door de werkzaamheden aan de Vismigratierivier kunnen verstoring optreden op rustplaatsen van zeehonden in de omgeving van Kornwerderzand door de geplande hei-

- Paraaf medewerk(st)er	:
- Paraaf afdelingshoofd	:

activiteiten. De effecten op de aanwezige zeehonden zullen onderstaand verder worden uitgewerkt.

Het betreft de volgende soorten:

Naam	W-zee	IJ-meer
Grijze zeehond	x	-
Gewone zeehond	x	-

Tijdens werkzaamheden kunnen tijdelijke verstoringen optreden op rustplaatsen in de omgeving van Kornwerderzand. Het betreft vier ligplaatsen van de Gewone zeehond en twee ligplaatsen van de Grijze zeehond binnen een afstand van 2,5 km. Hier verblijft gemiddeld 0,6% resp. 0,4 % van de Waddenzeepopulaties. Ook kunnen tijdelijke verstoringen optreden van extra vaarverkeer via vaargeulen in de omgeving van Den Oever en Harlingen tot een afstand van 1,5 km. Aangezien de huidige vaargeulen reeds worden gebruikt wordt geen aantoonbaar effect verwacht van de extra vaarbewegingen voor aanvoer van materiaal. Een wezenlijke beperking of verandering in het gebruik van de gebieden met ligplaatsen, die leidt tot een afname van de zeehondenpopulaties wordt niet verwacht.

Gewone zeehond

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied ten behoeve van uitbreiding populatie.

Effecten: Mogelijk zullen als gevolg van verstoring door werkzaamheden zeehonden worden verstoord. Verstoring tijdens de werp- en zoogperiode (juni-juli) wordt voorkomen door versturende werkzaamheden niet uit te voeren tijdens deze periode.

Overwegingen: De mogelijke verstoring vindt plaats buiten de werp- en zoogperiode. Buiten deze periode kunnen Gewone zeehonden gemakkelijk uitwijken naar andere delen van de Waddenzee. De draagkracht van de Waddenzee is voor de Gewone zeehond voldoende (De Vlas *et al.* 2011). De werkzaamheden veranderen de kenmerken van het rustgebied niet en daarom is er na afloop van de werkzaamheden weer voldoende gelijkwaardig rustgebied voorhanden. Er is geen effect op de draagkracht van de Waddenzee voor de Gewone zeehond.

conclusie

Het effect van verstoring door werkzaamheden op de Gewone zeehond is gering in omvang en heeft een tijdelijk karakter. Verstoring in de kwetsbare periode (juni-juli) wordt voorkomen door het nemen van mitigerende maatregelen die door opname in de voorschriften van de vergunning voldoende zijn geborgd. Buiten deze periode hebben dieren de mogelijkheid uit te wijken naar andere delen van de Waddenzee. In principe treedt volledig herstel op. Voor zover al sprake zou zijn van een effect is dit zeker niet significant.

Grijze zeehond

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied ten behoeve van behoud populatie.

Effecten: Verstoring tijdens de werp- en zoogperiode (novemberdecember) wordt voorkomen door versturende werkzaamheden niet uit te voeren tijdens deze periode.

- Paraaf medewerk(st)er :
- Paraaf afdelingshoofd :

Overwegingen: De mogelijke verstoring vindt plaats buiten de werp- en zoogperiode (nov-dec). Buiten deze periode kunnen Grijs zeehonden gemakkelijk uitwijken naar andere delen van de Waddenzee. De draagkracht van de Waddenzee is voor de Grijs zeehond voldoende (De Vlas *et al.* 2011). De werkzaamheden veranderen de kenmerken van het rustgebied niet en daarom is er na afloop van de werkzaamheden weer voldoende gelijkwaardig rustgebied voorhanden. Er is geen effect op de draagkracht van de Waddenzee voor de Grijs zeehond.

Conclusie

Het effect van verstoring door werkzaamheden op de Grijs zeehond is gering in omvang en heeft een tijdelijk karakter. Verstoring in de kwetsbare periode wordt voorkomen door het nemen van mitigerende maatregelen die door opnamen in de voorschriften van de vergunning voldoende zijn geborgd. Buiten deze periode hebben Grijs zeehonden de mogelijkheid uit te wijken naar andere delen van de Waddenzee. In principe treedt volledig herstel op. Voor zover al sprake zou zijn van een reëel effect is dit zeker niet significant.

Verstoring van vissen (incl. effect vismigratie)

Vissen kunnen tijdelijk verstoord worden tijdens (hei) (werkzaamheden). Verstoring van vissen kan bestaan uit onderwatergeluid en mechanische verstoring (trillingen). Met name verstoring op migratieroutes kan tot effecten op trekvisseren leiden. Vissen kunnen het gebied waarin de werkzaamheden worden uitgevoerd tijdig vermijden. Hierdoor zal geen fysieke schade van de soorten optreden maar is er wel sprake van verstoring.

Het betreft de volgende soorten:

Naam	W-zee	IJ-meer
Zeeprék	x	-
Rivierprék	x	-
Fint	x	-

Zeeprék, Rivierprék, Fint

De Zeeprék, Rivierprék en Fint komen in kleine aantallen voor in de Waddenzee en kennen allen een negatieve trend. Het IJsselmeer wordt voor de Rivierprék en Zeeprék beschouwd als doortrekgebied naar (mogelijke) voortplantingsgebieden in de Nederlandse rivieren. Vismigratie wordt daarom belangrijk geacht voor deze soort. Achter de Afsluitdijk bevindt zich voor de Fint geen belangrijk paaigebied.

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied ten behoeve van uitbreiding populatie.

Effecten: Deze soorten kunnen tijdelijk verstoord worden tijdens (hei)werkzaamheden, maar ze kunnen tijdig de verstoring vermijden. Hierdoor zal geen fysieke schade van de soorten optreden, maar is er wel sprake van verstoring. Gezien de tijdelijkheid van het effect en dat de migratiemogelijkheden zich weer (meer dan) herstellen zijn effecten op populatieniveau uitgesloten.

- Paraaf medewerk(st)er :
- Paraaf afdelingshoofd :

Overwegingen: De Fint is niet afhankelijk voor zijn levenscyclus van de migratiemogelijkheden bij de sluiscomplexen. Mogelijk dat Finten in de Waddenzee tijdens de heiwerkzaamheden vermijdend gedrag vertonen. Een effect op de populatie van de Fint in de Waddenzee is uitgesloten.

Zeeprík en Rivierprík zijn soorten die voor het voltooiën van de levenscyclus deels afhankelijk van migratie door de Afsluitdijk. De verwachting is dat het instandhoudingsdoel wordt gehaald (De Vlas *et al.* 2011).

Gezien de tijdelijkheid van de heiwerkzaamheden en dat de migratiemogelijkheden tijdens de aanlegfase mogelijk blijven (visinlaatvoorziening bij Den Oever en een aangepast spui-beheer) zijn effecten op populatieniveau voor de rivierprík en zeeprík uitgesloten. Deze mitigerende maatregel is geborgd door opname in de voorschriften van de vergunning. Na de aanleg van de VMR zullen de aangewezen vissoorten optimaal kunnen profiteren en kan dus een belangrijke bijdrage worden geleverd aan de instandhoudingsdoelstellingen.

Hierdoor wordt in de aanlegfase en gebruiksfase is een significant negatief effect uitgesloten.

Conclusie

De tijdelijk verminderde uittrek tijdens de aanlegfase heeft een verwaarloosbaar effect op populatieniveau van deze soorten. In de voorschriften van de vergunning zullen migratiemogelijkheden voldoende geborgd worden. Mogelijke geringe effecten worden ruimschoots ondervangen door de verbeterde intrek-mogelijkheden in de gebruiksfase. Voor zover al sprake zou zijn van een effect in de aanlegfase is dit zeker niet significant.

Effecten op de overige habitatsoorten:

Naam	W-zee	IJ-meer
Meervleermuis	-	X
Rivierdonderpad	-	X
Noordse Woelmuis	-	X
Nauwe Korfslak	X	
Groenknolorchis	X	

De Meervleermuis en de Rivierdonderpad hebben beide een behoudsdoelstelling voor omvang en kwaliteit leefgebied en beide een behoudsdoelstelling aangaande de omvang van de populatie.

De Meervleermuis komt niet op de Afsluitdijk zelf voor, maar gebruikt deze in voor- en najaar als trekroute. Op korte afstand van de dijk wordt boven het IJsselmeer ook gefoerageerd. De Meervleermuis is een geluid- en lichtgevoelige soort. Dit geldt met name voor de kraam- en winterverblijven, die echter niet op de Afsluitdijk voorkomen. Tijdens het foerageren en migreren is de soort minder geluidsgevoelig. Negatieve effecten worden niet waarschijnlijk geacht.

conclusie

- Paraaf medewerk(st)er :
- Paraaf afdelingshoofd :

Door mitigerende maatregelen op het gebied van geluid (bij het heien) en licht (voorkomen uitstraling) kunnen significante effecten worden voorkomen. De te nemen maatregelen worden voldoende geborgd in de vergunningvoorschriften. Voor zover al sprake zou zijn van een effect in de aanlegfase is dit zeker niet significant.

Rivierdonderpad: De soort komt in het gehele IJsselmeergebied voor. Er is echter voldoende geschikt habitat als alternatief leefgebied beschikbaar en bereikbaar. Negatieve effecten zijn hierdoor uitgesloten. Na de uitvoering van het project zal er netto meer habitat aanwezig zijn voor deze soort. Verstoring van de Rivierdonderpad kan zoveel mogelijk worden voorkomen door middel van het uitvoeren van gedempt heien. In de voorschriften van de vergunning zal deze mitigerende maatregel voldoende geborgd worden.

Noordse Woelmuis: effecten op deze soort zijn uitgesloten aangezien deze niet in het projectgebied voorkomt.

Nauwe korfslak: Binnen het beïnvloedingsgebied van de werkzaamheden aan de Afsluitdijk t.b.v. de Vismigratierivier bevindt zich geen leefgebied voor de Nauwe korfslak. Negatieve effecten zijn hierdoor uitgesloten.

Groenknolorchis: effecten op deze soort zijn uitgesloten aangezien deze niet in het projectgebied aanwezig is.

Effecten van stikstofdepositie (incl. cumulatie door depositie met project dijkverbetering Afsluitdijk)

Werkzaamheden en de aanvoer van materiaal tijdens de aanleg hebben stikstofuitstoot tot gevolg.

Deze uitstoot kan negatieve gevolgen hebben voor de Natura 2000-gebieden in de omgeving

waar kwetsbare vegetaties aanwezig zijn. Hoewel de uitstoot tijdens de aanlegfase zeer gering is, liggen er wel gevoelige habitats in de omgeving (Makkumer Noardwaard) en is op

voorhand niet uit te sluiten dat er significante effecten optreden. Om die reden is er een nadere depositieanalyse gemaakt die in de nadere beoordeling verder wordt uitgewerkt.

De analyse van de uitstoot van vermistende stoffen door de aanleg van de Vismigratierivier is

uitgevoerd door Lievense CSO (2015) en de resultaten zijn opgenomen in bijlage 2 van de Passende Beoordeling. In deze analyse is naast de uitstoot van de werkzaamheden en vaarbewegingen voor de Vismigratierivier, ook een analyse opgenomen van de gecombineerde werkzaamheden voor de Vismigratierivier en de verbeteringen aan de Afsluitdijk. Op basis van de depositieanalyse (Lievense CSO2015) zijn depositiekaarten opgesteld. Uit de resultaten blijkt dat de stikstofdepositie als gevolg van de werkzaamheden aan de Vismigratierivier beperkt zijn en de effecten van scheepvaartbewegingen zijn niet onderscheidbaar. De depositiecontour van 1 mol/ha/jaar ligt op 2 km afstand van het plangebied. Dat betekent dat op afstanden groter dan 2 km afstand de depositie geringer is dan 1 mol/ha/jaar. Op basis van deze depositiecontouren wordt geconcludeerd dat de depositie van de aanlegwerkzaamheden van de Vismigratierivier zeer gering is.

- Paraaf medewerk(st)er :
- Paraaf afdelingshoofd :

Effecten op kwalificerende habitats binnen 10 km afstand

Binnen de hierboven genoemde invloedssfeer liggen kwalificerende habitats op de Makkumer Noardwaard. De verhoging van de depositie op deze kwalificerende habitattypes ten gevolge van de aanleg van de Vismigratierivier is minder dan 1 mol/ha/jaar. De <0,05 mol/ha/jaar contour ligt op ongeveer 10 km van het plangebied.

In het IJsselmeer zijn effecten onderzocht voor het habitatype 'Overgangs- en trilvenen' (H7140A), het enige stikstofgevoelige habitatype in het Natura 2000-gebied IJsselmeer (Ministerie van I&M 2014). Dit habitatype is gelegen op circa 2 kilometer afstand van de Afsluitdijk op de Makkumer Noardwaard. In de definitieve PAS-gebiedsanalyse (Ministerie van I&M 2014) is aangegeven dat stikstofdepositie geen probleem is in het Natura 2000-gebied IJsselmeer. Het IJsselmeer maakt ook geen onderdeel uit van het ontwerp Programma Aanpak Stikstof zoals dat op 10 januari 2015 ter inzage is gelegd. Dat stikstofdepositie geen probleem is in het gebied, is geverifieerd aan de hand van een vergelijking van de Kritische Depositiewaarde (KDW) van het habitatype 'Overgangs- en trilvenen' (H7140A) met de achtergronddepositie van 2013 (voor werkwijze zie Witteveen+Bos 2015). De achtergronddepositie op de Makkumer Noardwaard bedraagt circa 811-1.130 mol/ha/jaar, de KDW is 1.214 mol/ha/jaar. De tijdelijke depositietoename van de combinatie bedraagt <10 mol/ha/jaar. De kritische depositie waarde (KDW) van het habitatype 'Overgangs- en trilvenen' wordt door de werkzaamheden voor de combinatie niet overschreden. Negatieve effecten als gevolg van een tijdelijke toename van stikstofemissie door de aanleg van de VMR afzonderlijk dan wel de combinatie (VMR + dijkverbetering Afsluitdijk op het Natura 2000-gebied IJsselmeer kunnen worden uitgesloten.

Effecten op kwalificerende habitats op meer dan 10 km afstand

Op een afstand van meer dan 10 km van het plangebied bedraagt de depositie ten gevolge van de aanleg van de Vismigratierivier minder dan 0,05 mol/ha/jaar. In dit gebied varieert de achtergrond depositie tussen 250-1.750 mol/ha/jaar. De depositie-uitstoot van de aanleg van de Vismigratierivier kan hier maximaal een verhoging van 0,02% van de achtergrond depositie geven. Gezien de onzekerheidsmarges (Lievense CSO 2015) is dit getal niet statistisch onderscheidbaar van nul. Significant negatieve effecten op kwalificerende habitats op een afstand van meer dan 10km van het plangebied zijn hiermee uitgesloten.

In de depositieanalyse van de Vismigratierivier zijn scheepvaartbewegingen nauwelijks onderscheidbaar (Lievense CSO 2015). Het effect valt weg tegen de achtergrond depositie. De depositie modellering ten gevolge van de depositie van de scheepvaartbewegingen van de combinatie, is daarmee niet onderscheidbaar van de uitgevoerde modellering van de scheepvaartdepositie voor alleen de Afsluitdijk. De cumulatieve effecten van de gecombineerde depositie uitstoot van beide projecten is zeer vergelijkbaar met het effect zoals omschreven in de passende beoordeling voor (alleen) de Afsluitdijk (Witteveen+Bos 2015). Uit de passende beoordeling van de Dijkversterking Afsluitdijk (Witteveen+Bos 2015, blijkt dat depositie op habitattypen (waar thans de KDW wordt overschreden) het hoogst is op Vlieland.

- Paraaf medewerk(st)er	:
- Paraaf afdelingshoofd	:

De VMR zorgt voor een depositietoename van < 0.05 mol N/ha/jaar. De dijkverbetering van de Afsluitdijk zorgt voor een depositietoename van 0.1-0.25 mol N/ha/jaar.

De depositie uitstoot ten gevolge van de aanvoer van materiaal voor de Afsluitdijk en de Vismigratierivier is zeer gering op Natura-2000 gebied duinen van Vlieland (maximaal 0,035% ten opzichte van de kritische depositie waarde).

Deze relatieve toename is zeer gering en is tijdelijk. Ook in absolute zin is de tijdelijke toename zeer gering. Een hoeveelheid van 0,25 mol N/ha/jaar is te gering om proefondervindelijk aan te tonen met meetapparatuur, valt (ruim) binnen de onzekerheidsmarges van de modellen en valt (ruim) binnen de natuurlijke fluctuaties van de achtergronddeposities, die zeer afhankelijk zijn van het weer. De tijdelijke hoeveelheid van 0,25 mol N/ha/jaar heeft geen ecologische betekenis voor de vegetatie. Deze hoeveelheid komt overeen met ongeveer 3 gram per hectare. Bij kleine planten met een wortelstelsel van 10*10 cm, komt dit overeen met 0,000003 gram per plant. Planten met een dergelijke omvang hebben gedurende het groeiseizoen voor hun groei en onderhoud een stikstofbehoefte van circa 0,2 gram stikstof per gram nieuw plantenmateriaal; voor een plant van 10 gram is dit dus circa 2 gram stikstof. De tijdelijke hoeveelheid van 0,000003 gram stikstof is plantenfysiologisch en ecologische gezien dus irrelevant. Een significant effect van een depositie van 0,25 mol N/ha/jaar (of lager) kan met zekerheid voor alle stikstofgevoelige habitattypen worden uitgesloten.

Stikstofdepositie (t.g.v. werkzaamheden) verder dan 14 km

Uit de gebiedsanalyse Waddenzee behorende bij het ontwerp PAS, zoals dat ter inzage is gelegd, blijkt dat er op een locatie (Den Oever) voor één habitatype een lichte tot matige overschrijding van de KDW voorkomt in de jaren 2014-2019. De locatie betreft een klein deel

van een buitendijkse kwelder bij Den Oever, in de directe nabijheid van de Afsluitdijk, maar op grote afstand van de Vismigratierivier (>14 km). Vanwege de afstand van meer dan 14 km ten opzichte van het plangebied van de vismigratierivier is depositietoename ten gevolge van de Vismigratierivier hier uitgesloten. Uit de gebiedsanalyse blijkt dat er in de periode 2020-2030 geen sprake meer is van overschrijding. De overschrijding in 2014-2019 betreft het habitatype H1330A (Schorren en zilte graslanden buitendijks) met overschrijding van de KDW op 0,01 % van de totale oppervlakte van dit habitatype in de Waddenzee. De KDW van 1.571 mol N/ha/jaar wordt in de periode 2014-2019 ten gevolge van de werkzaamheden aan de afsluitdijk met 5 mol/ha/jaar overschreden (Witteveen+Bos 2015).

In de Nb-wetvergunning van de dijkverbetering voor de Afsluitdijk is een voorschrift opgenomen die voorschrijft dat de benodigde beheermaatregelen uitgevoerd moeten worden waardoor de zekerheid is verkregen dat er geen significante effecten zullen optreden.

De depositieanalyse voor de Afsluitdijk toont verder aan dat ten gevolge van de werkzaamheden aan de Afsluitdijk een effect op meer dan 14 km afstand is uitgesloten. De depositie van de

Vismigratierivier is op deze afstand ook niet onderscheidbaar van nul, een gecombineerd significant effect ten gevolge van de werkzaamheden voor de combinatie op meer dan 14km afstand is hiermee uitgesloten.

- Paraaf medewerk(st)er	:
- Paraaf afdelingshoofd	:

conclusie

De conclusie is dat de aanleg van de VMR afzonderlijk dan wel in cumulatie met de dijkverbetering van de Afsluitdijk ten aanzien van de stikstofdepositie niet leidt tot een significant effect op instandhoudingsdoelen (habitattypen) van de Waddenzee en het IJsselmeergebied, noch op andere Natura-2000 gebieden.

Naast de bovenstaande inhoudelijk ecologische beoordeling heb ik de volgende overwegingen in mijn ontwerp besluit betrokken om de extra stikstofdepositie als niet significant te beoordelen:

- Het project Vismigratierivier veroorzaakt een zeer geringe toename van stikstof op de gevoelige duinhabitats (grijze duinen) op de eilanden Vlieland en Terschelling;
- Deze geringe toename is een tijdelijke toename en geen permanente toename;
- Het project VMR als zodanig is een belangrijk natuurherstelproject dat bijdraagt aan diverse instandhoudingsdoelstellingen voor N2000 Waddenzee en IJsselmeer.

Vertroebeling

Er wordt verwacht dat door de aanlegwerkzaamheden en met name het baggeren er opwerveling (vertroebeling) ontstaat aan de Waddenzee- en aan de IJsselmeerzijde. In het IJsselmeer zal de snelheid waarmee de vertroebeling verdwijnt afhankelijk zijn van de weersomstandigheden (golven geven vertroebeling), maar in het algemeen zal de vertroebeling hier snel verdwijnen. Door het spuien wordt verwacht dat het troebele water wordt afgevoerd naar de (troebele) Waddenzee. Door de ligging in de nabijheid van diepe geulen (en aansluiting daarop) in de Waddenzee, en de intensiteit en duur waarmee gebaggerd wordt, wordt verwacht dat de vertroebeling in de Waddenzee geen gevolgen heeft voor de primaire productie en voor de mosselpercelen. Een negatief effect kan lokaal en tijdelijk optreden, maar dit zal niet de omvang hebben van een mogelijk significant negatief effect.

Effecten gebruiksfase

Beoordeling effect areaalverlies in relatie tot de (IHD) Habitattypen

De Afsluitdijk (inclusief de daarbij behorende lei- en strekdammen) zelf is niet aangewezen als Natura 2000-gebied. Aan de Waddenzee zijde zijn wel beschermde habitattypen aangewezen. Aan de zuidzijde (IJsselmeergebied) liggen de beschermde habitattypen op ruime afstand van het projectgebied. In de beoordeling zijn daarom m.n. de habitattypen in Waddenzee opgenomen. Dit betreft de volgende habitattypen:

Naam	W-zee	IJ-meer
Permanent overstroomde zandbanken (getijdengebied)	x	-
Slik- en zandplaten (getijdengebied)	x	-

Door de ingebruikname van de Vismigratierivier zal aan de IJsselmeerzijde een deel van het

Aquatische habitat worden omgezet in terrestrisch habitat. Het projectgebied bevat echter geen aangewezen habitats waardoor er geen negatieve effecten zijn en hoeft derhalve

- Paraaf medewerk(st)er :
- Paraaf afdelingshoofd :

ook niet verder onderzocht te worden. Door ingebruikname van de Vismigratierivier zal aan de Waddenzeezijde een kwalificerend habitat (H1110a) 2,80 ha aan areaal verliezen, doordat het omgezet wordt in terrestrisch habitat (gelegen boven nap). Deze effecten zijn beoordeeld in de passende beoordeling. Het aquatische deel (permanent onder waterstand) van de Vismigratierivier (gelegen binnen Natura 2000 gebied Waddenzee) zal geen belangrijke verandering ondergaan en kan getypeerd blijven als H1110a (sublitoraal gebied blijft daardoor sublitoraal gebied). De nieuwe aan te leggen strekdam maakt wel onderdeel uit van deze 2.8 ha. De bestaande strekdam maakt hier op grond van het aanwijzingsbesluit Natura 2000 Waddenzee en de leeswijzer Natura 2000 profielen van het ministerie van EZ (2014) geen onderdeel van uit.

In totaal vindt ruimtebeslag plaats van H1110a van 2,80 ha. In een hoog dynamisch gebied zoals de Westelijke Waddenzee zijn de litorale en sublitorale habitattypes in omvang niet gefixeerd. De natuurlijke variatie van het totaal areaal H1110A (en het 'complementaire' habitatype H1140A droogvallende platen) is zeer groot. Van dag tot dag, van seizoen tot seizoen en van jaar tot jaar is de variatie onder invloed van de natuurlijke dynamiek zeer groot (zie Kater *et al.* 2010 voor kombergingsgebied Marsdiep). Het deel H1110 dat verloren gaat:

- 1) is zeer gering en valt weg in de natuurlijke fluctuaties van dit type in de Westelijke Waddenzee,
- 2) vertoont lokaal geen bovengemiddelde natuurwaarden (het bevindt zich o.a. deels in een zone in de nabijheid van infrastructuur en waar verstoring reeds plaatsvindt waardoor het niet ten volle benut kan worden)
- 3) tast de kwaliteit van het overblijvende deel niet aan
- 4) wordt deels vervangen door habitattypen met een hoge prioriteit
- 5) is alleen aantoonbaar in termen van oppervlak, niet in termen van ecologisch functioneren.
- 6) leidt door wat er voor terug komt (Waddenzeezijde) waarschijnlijk tot een toename van de kwaliteit van het gehele H1110a areaal, doordat voor veel (kenmerkende) soorten van H1110a (o.a. vissoorten) de migratieroute naar het zoete water hersteld wordt. Aan de IJsselmeerzijde zal tevens een vergelijkbaar "getijdenhabitat" ontwikkeld worden.
- 7) is onderdeel van een project dat bijdraagt aan een belangrijk ecologisch doel, namelijk bijdragen aan wenselijke ecologische systeemverbeteringen (kernopgaven) van twee internationale Natura 2000 gebieden.
- 8) betreft zowel percentueel als absoluut een zeer beperkt deel van het lokale sublitorale deel en het overblijvende deel zal m.n. een verbetering krijgen van de kwaliteit.

Voorts is in de "aanvulling Leidraad bepaling significantie getijdewateren" bepaald dat tot aan de grens van 10 ha er geen significant gevolg is ten gevolge van de oppervlakte van het mariene habitatype (in cumulatieve zin bepaalde oppervlaktegrenswaarde).

Van belang is verder dat de Afdeling bestuursrechtspraak recent een uitspraak heeft gedaan waaruit kan worden afgeleid dat een gering verlies van oppervlakte van kwalificerend habitat aanvaardbaar is, mits het verlies niet leidt tot een significant negatief effect. De Afdeling achtte een gering verlies van een kwalificerend habitatype (met doel uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit H1130) acceptabel omdat dit verlies dusdanig gering was - mede in relatie tot de natuurlijke dynamiek in oppervlakte - dat het effect niet als

- Paraaf medewerk(st)er	:
- Paraaf afdelingshoofd	:

significant kon worden beschouwd (oppervlakte verlies van 0.005%). (ABRvS van 11 februari 2015, nr. 201307523/1/R2).

Bovenstaande betrof een Nb-wetvergunning voor het ophogen van bestaande strekdammen en het aanleggen van nieuwe strekdammen in het Natura 2000 gebied Westerschelde en Saeftinghe. Ter vergelijking zal door de aanleg van de VMR een oppervlakte verlies van 2.8 ha optreden. Dit is 0.003% van het habitatype 1110, waarvoor een behoudsdoelstelling geldt met verbetering van kwaliteit.

In het ontwerp Beheerplan Natura 2000 wordt een richtinggevend toetsingskader weergegeven voor natuurontwikkelingsprojecten in de Waddenzee. Onder een natuurontwikkelingsproject wordt hier verstaan een project dat als hoofddoel verbetering van de natuur heeft. Een natuurontwikkelingsproject kan worden uitgevoerd in samenhang met een project dat een ander doel dient, bijvoorbeeld (innovatieve) dijkverzwaring, waterhuishouding en jachthavenontwikkeling. Onderstaande uitgangspunten zijn nog niet definitief vastgesteld beleid maar is voorgenomen beleid. In het onderstaande is de VMR getoetst aan dit voorgenomen beleid om te bekijken of de aanleg van de VMR strijdigheden zouden opleveren met dit voorgenomen beleid. De verwachting bestaat dat het voorgenomen beleid vastgesteld zal zijn voordat de uitvoering van de werkzaamheden zijn begonnen.

Onderstaand richtinggevend toetsingskader dient derhalve als handvat voor voorbereiding en uitvoering van natuurontwikkelingsprojecten in de Waddenzee en kan in geval van vergunningverlening in kader van de Nb-wet worden toegepast voor toetsing door de vergunningverlener.

Natuurontwikkelingsprojecten (beheermaatregelen) dienen te passen binnen de volgende algemene uitgangspunten:

1. De natuurontwikkelingsprojecten passen bij de natuurlijke dynamiek van de Waddenzee, versterken het natuurlijk karakter van het gebied en leveren een netto bijdrage aan de versterking van de natuurwaarden van het ecosysteem;
2. De ingreep is gericht op het creëren van de juiste voorwaarden om de natuurlijke processen in gang te zetten die leiden tot de kenmerkende biodiversiteit, wanneer de natuurlijke processen zelf de kenmerkende biodiversiteit niet kunnen herstellen op middellange termijn;
3. De ingreep draagt bij aan vergroting van de kwaliteit van habitatypes en/of van de populaties van onder Natura 2000 beschermde soorten, met name waarbij het instandhoudingsdoel met de huidige beheerpraktijk (waarschijnlijk) niet wordt behaald of wanneer dit onduidelijk is;
4. Waar al sprake is van een natuurlijke ontwikkeling of herstel op korte tot middellange termijn, wordt niet kunstmatig ingegrepen om het natuurlijk proces te versnellen. Het is namelijk van belang dat deze processen ongestoord kunnen verlopen en die zo kenmerkend zijn voor de Waddenzee;
5. Bestaande natuurkwaliteiten als schelpdierbanken en zeegras (alsmede potenties hiervoor) mogen hierbij niet worden verstoord;
6. Natuurontwikkelingsprojecten sluiten bij voorkeur aan bij herstel van natuurlijke situaties, die door menselijk ingrijpen zijn verdwenen en die pas na middellange termijn zullen herstellen;

- Paraaf medewerk(st)er :
- Paraaf afdelingshoofd :

7. Natuurontwikkelingsprojecten door directe aanleg en niet gericht op het in gang zetten van een natuurlijk proces, worden gelokaliseerd in een omgeving waar al sprake is van een niet-natuurlijke situatie, zoals in de directe omgeving van de Afsluitdijk of bij andere onnatuurlijke elementen (zoals havens, dammen en pieren);
8. Elk project bevat een monitoringplan op basis waarvan na een gestelde tijd kan worden vastgesteld of het project aan de gestelde eisen en verwachtingen voldoet;
9. Elk project wordt op projectniveau geanalyseerd en gerapporteerd op haar bijdrage aan het waddenecosysteem en de ecologische winst die het oplevert ten behoeve van een beoordeling door bevoegd gezag;
10. Het is wenselijk dat inzichtelijk wordt gemaakt wat de belanghebbende partijen van het plan vinden. Landschappelijke verbeteringen tellen wel mee maar wegen minder zwaar in de toetsing.

De aanleg van de VMR is een belangrijk natuurontwikkelingsproject. De definitie van een natuurontwikkelingsproject is voorts een project dat als hoofddoel Natuurontwikkeling heeft. Dit is van toepassing op de VMR met als hoofddoel het herstel van de (estuariene) migratieroute voortrevissen ten behoeve van gezonde vispopulaties in de Waddenzee, het IJsselmeer en het achterland. De Vismigratierivier voorziet er in dat trekvisseren weer hun trekgedrag op natuurlijke wijze kunnen gaan vertonen, hiermee wordt een onnatuurlijke barrière op hun trekroute weggehaald. Het project voldoet aan de definitie van een natuurontwikkelingsproject. Natuurontwikkelingsprojecten en daarmee ook de VMR - dienen te passen binnen de volgende uitgangspunten. :

1. De natuurontwikkelingsprojecten passen bij de natuurlijke dynamiek van de Waddenzee, versterken het natuurlijke karakter van het gebied en leveren een netto bijdrage aan de versterking van de natuurwaarden van het ecosysteem.

Het project draagt bij aan de natuurlijke dynamiek, trekvisseren krijgen weer vrij baan door dat

IJsselmeer en Waddenzee functioneel aaneengeschakeld worden. Visetende kolonievoogels vinden broedgelegenheid in het gebied en op die manier is het voedsel web in dit deel van de westelijke Waddenzee en in dit deel van het IJsselmeer completer. Broedgelegenheid voor viseters is thans afwezig, ondanks de ruime hoeveelheid vis die voorhanden is. Het project voldoet aan dit uitgangspunt.

2. De ingreep is gericht op het creëren van de juiste voorwaarden om de natuurlijke processen in gang te zetten die leiden tot de kenmerkende biodiversiteit, wanneer de natuurlijke processen zelf de kenmerkende biodiversiteit niet kunnen herstellen op middellange termijn;

De Vismigratierivier maakt gebruik van het natuurlijke trekgedrag van visseren, ze worden niet

mechanisch overgezet. 'Harde' infrastructurele maatregelen zijn de kokers, de noodzakelijke

omkadering met strekdammen en de inlaatopeningen die verankerd moeten worden.

Daarbinnen is ruim plaats voor natuurlijke processen. Het project voldoet aan dit uitgangspunt.

- Paraaf medewerk(st)er :
 - Paraaf afdelingshoofd :

3. *De ingreep draagt bij aan vergroting van de kwaliteit van habitattypes en/of van de populaties vanonder Natura 2000 beschermde soorten, met name waarbij het doel met de huidige beheerpraktijk (waarschijnlijk) niet wordt gehaald of dit onduidelijk is;*

De Vismigratierivier draagt bij aan de instandhoudingsdoelen voor trekvis, broedvogels en niet broedvogels in de Waddenzee. Het project draagt tevens direct bij aan de kwaliteit/kwantiteit van habitattypes in de Waddenzee. Er is optioneel in een kweldergebied voorzien, maar dit maakt thans geen onderdeel uit van het plan. Daarnaast draagt de Vismigratierivier bij aan Natura-2000 doelen voor het IJsselmeer. Deze doelen worden met de huidige beheerpraktijk niet gehaald. Het project voldoet aan dit criterium.

4. *Waar al sprake is van een natuurlijke ontwikkeling of herstel op korte tot middellange termijn, wordt niet kunstmatig ingegrepen om het natuurlijk proces te versnellen. Het is namelijk van belang dat deze processen ongestoord kunnen verlopen en die zo kenmerkend zijn voor de Waddenzee;* De Vismigratierivier faciliteert natuurlijke processen die zonder infrastructurele ingrepen niet of nauwelijks plaatsvinden. Op natuurlijke wijze ontstaat er in dit deel van de Waddenzee geen broedgelegenheid of overtijlocaties, en trekvis hebben momenteel een zeer beperkt niet-natuurlijkvenster om binnen te trekken. Het project belemmert geen natuurlijke processen en voldoet aan dit uitgangspunt.

5. *Bestaande natuurkwaliteiten als schelpdierbanken en zeegras (alsmede potenties hiervoor) mogen hierbij niet worden verstoord;*

Aantasting van schelpdierbanken of zeegras treedt niet op. Het project voldoet aan dit criterium. Het gebied is niet aangemerkt als een kansrijke locatie voor de ontwikkeling van zeegras (de Jong et al.2005). Het project voldoet aan dit criterium.

6. *Natuurontwikkelingsprojecten sluiten bij voorkeur aan bij herstel van natuurlijke situaties, die doormenselijk ingrijpen zijn verdwenen en die pas na middellange termijn zullen herstellen;* De Vismigratierivier maakt een door mensen gecreëerde barrière ongedaan. Herstel zal na de aanleg op korte termijn al plaatsvinden. Het project voldoet aan dit criterium.

7. *Natuurontwikkelingsprojecten door directe aanleg en niet gericht op het in gang zetten van een natuurlijk proces, worden gelokaliseerd in een omgeving waar al sprake is van een niet-natuurlijke situatie, zoals in de directe omgeving van de Afsluitdijk of bij andere onnatuurlijke elementen (zoals havens, dammen en pieren).* De Vismigratierivier wordt voorzien bij Kornwerderzand/Afsluitdijk, op deze locatie is sprake van een sterk niet-natuurlijke situatie. Het project voldoet aan dit criterium.

8. *Elk project bevat een monitoringsplan op basis waarvan na een gestelde tijd kan worden vastgesteld of het project aan de gestelde eisen en verwachtingen voldoet;*

Een monitoringsplan zal nog worden ingediend en goedgekeurd moeten worden door het Bevoegde gezag. Het project voldoet aan dit criterium.

9. *Elk project wordt op projectniveau geanalyseerd en gerapporteerd op haar bijdrage aan het waddenecosysteem en de ecologische winst die het oplevert ten behoeve van een beoordeling door bevoegd gezag;*

In deze ecologische beoordeling wordt de gehele ecologische winst en verlies rekening op gemaakt. Het project voldoet aan dit criterium.

10. *Het is wenselijk dat inzichtelijk wordt gemaakt wat de belanghebbende partijen van het plan vinden. Landschappelijke verbeteringen tellen wel mee maar wegen minder zwaar in de toetsing.* Het plan en de ontwikkeling daarvan wordt breed gedragen, de Vismigratierivier kent een naar Nederlandse begrippen zeer sterk draagvlak, waarbij sport en beroeps-

- Paraaf medewerk(st)er :
- Paraaf afdelingshoofd :

visserij, natuurbeheerders, natuurbeschermers (waddenvereniging), recreatie en toerisme en openbaar bestuur alle de meerwaarde van dit plan inzien. Het project voldoet aan dit criterium.

ECOSYSTEEM BENADERING

Op grond van art 19 f Nb-wet (en art 6 lid 3 van de Habitatrictlijn) moet in de Passende beoordeling rekening worden gehouden de instandhoudingsdoelen. Het huidige ontwerp van de vismigratierivier is een goede uitwerking van een ecosysteembenadering die rekening heeft gehouden met de instandhoudingsdoelen aangezien er

- een geïntegreerd project is ontwikkeld binnen de kennis van de dynamiek van het ecosysteem die een bijdrage levert aan de algemene uitgangspunten van het functioneren van het waddenecosysteem;
- op een zo natuurlijk mogelijke manier de diverse vissen vrij kunnen migreren tussen de Waddenzee en IJsselmeer;
- geen wijzingen optreden van de morfologische omstandigheden;
- een kwalitatief hoogwaardig broedeiland zal ontstaan die tevens kan gaan functioneren als hoogwatervluchtplaats;
- de voedselsituatie van visetende watervogels IJsselmeer, Waddenzee (en achterland) sterk verbeterd worden;
- geen strijdigheid is met de algemene uitgangspunten van de structuurvisie Waddenzee;
- geen andere belangen worden geschaad.

Ik constateer dat de Passende Beoordeling op een evenwichtige wijze rekening heeft gehouden met de instandhoudingsdoelen van de betrokken aanwijzingsbesluiten. Ik onderschrijf de beoordeelde effecten uit de Passende Beoordeling.

Verder constateer ik dat het project een belangrijke bijdrage levert aan de Algemene Doelen die zijn opgenomen in de betrokken aanwijzingsbesluiten, namelijk:

1. de bijdrage van deze Natura 2000-gebieden aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
2. de bijdrage van deze Natura 2000-gebieden aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrictlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van deze gebieden aan het streven naar een op landelijke niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor de gebieden zijn aangewezen;
3. de natuurlijke kenmerken van deze Natura 2000-gebieden, inclusief de samenhang van de structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor de gebieden zijn aangewezen;
4. de op de gebieden van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor zij zijn aangewezen.

Conclusie:

- Paraaf medewerk(st)er	:
- Paraaf afdelingshoofd	:

De conclusie is, dat op basis van het richtinggevend toetsingskader dat geboden is in het ontwerpbeheerplan Natura 2000 Waddenzee en toetsing aan de instandhoudingsdoelen, het verlies van 2,80 ha van areaal van habitattypen 1110A geen significant effect heeft op de instandhoudingsdoelen van H1110. Verder levert het project een bijdrage aan de samenhang van Natura2000 binnen Nederland en bevordert de biologische diversiteit.

Verstoring in de gebruiksfase

Het menselijke medegebruik in het plangebied is beperkt tot (biologisch) onderzoek, technische onderhoud en natuurbeheer aan de Vismigratierivier, het broedeiland, het brakwaterestuarium en het zoete estuarium. Deze werkzaamheden zullen hoogstens een tijdelijk verstorend effect hebben. Uitgesloten wordt dat deze werkzaamheden een blijvend en significant effect zullen hebben.

Onvoorziene ecologische effecten/monitoring

Het doel van de VMR is een significante bijdrage leveren aan de verbetering van de visbestanden in IJsselmeer en Waddenzee en achterland. Gestreefd wordt om een significant positief effect te bewerkstelligen. Er zijn op dit moment geen aanwijzingen dat een intrekfaciliteit die zowel zwakke als sterke zwemmers een doorgang biedt, en afdoende zout water buiten het IJsselmeersysteem houdt, mogelijk significante negatieve effecten kan hebben op de instandhoudingsdoelen. Theoretisch bestaat de mogelijkheid dat trekvis in een 'draaideur' terecht komen, doordat ze intrekken via de VMR en vervolgens weer met regulier spuien naar buiten spoelen. Om dit te voorkomen is de opening richting IJsselmeer in het nieuwste ontwerp zo ver mogelijk van de spuistroom af gesitueerd. De VMR laat geen zout, zoutwater en of daarmee geassocieerde passieve soorten (algen) binnen. Daarnaast is het VMR complex gelegen in een gebied waar menselijk ingrepen (optimale inrichting VMR, en beheer en onderhoud terrestrische zone) goed mogelijk is. Monitoring zal een belangrijk instrument worden, dit gekoppeld met het feit dat onder bepaalde omstandigheden de VMR afgesloten kan worden, hierdoor is er te allen tijde een 'ecologische veiligheidsklep' voorhanden. Op grond van deze argumenten gaan we er vanuit dat significant negatieve effecten (die we nu nog niet kunnen voorzien) niet zullen optreden en dat onvoorziene ecologische effecten middels beheer, onderhoud, detail inrichting van de VMR, en eventueel met de hand aan de kraan gemitigeerd of voorkomen kunnen worden.

In de vergunning wordt een voorschrift opgenomen over een nog nader in te dienen en goed te keuren door het bevoegde gezag monitoringsplan.

Morfologische veranderingen:

Op grond van de meegestuurde bijlage bij onderhavige aanvraag (Delatares rapport 2014) zijn zowel op de Waddenzee als in het IJsselmeer zijn geen effecten te verwachten op de morfologie van beide gebieden door de aanleg van de vismigratierivier.

Eind conclusie:

- Paraaf medewerk(st)er	:
- Paraaf afdelingshoofd	:

Naar mijn oordeel is, mede gelet op de instandhoudingdoelstellingen voor de betrokken Natura 2000-gebieden, met de effecten zoals in de passende beoordeling zijn aangegeven een volledig inzicht gegeven in de mogelijke effecten die in het bovenvermelde beïnvloedingsgebied zijn te verwachten als gevolg van de aangevraagde activiteit. De passende beoordeling is dan ook genoegzaam uitgevoerd en biedt de noodzakelijke basis voor de in artikel 19g, lid 1, van de Nb-wet 1998 genoemde verzekering. Met de voorgestelde mitigerende maatregelen zoals in de passende beoordeling aangegeven en voor zo ver nodig met voorschriften in de vergunning geborgd, worden mogelijk optredende effecten zodanig verzacht dat deze door mij niet als significant worden beoordeeld. Voorts levert het project een bijdrage aan de algemene instandhoudingsdoelstelling van het waddenecosysteem en de samenhang tussen Natura 2000- gebieden. De voorgenomen activiteit staat het bereiken van de instandhoudingsdoelen niet in de weg.

Hierbij overwegende dat:

- Het ontwerp en de daaraan verbonden wijze van uitvoering op het moment van vergunningverlening nog niet in detail bekend zijn, maar uitsluitend op hoofdlijnen.
- De uitvoeringsperiode dan wel tijdelijk is, maar ook relatief lang, van 1 januari 2017 t/m 31 december 2023 conform einddatum project dijkverbetering Afsluitdijk.
- Dat in een dergelijke lange periode zich ontwikkelingen kunnen voordoen (zowel autonoom, technisch als ecologisch) die nu niet zijn te voorzien, maar mogelijk op basis van de natuurwetgeving wel dienen te leiden tot het nemen van maatregelen.
- Bij de aanvang van de werkzaamheden in 2017 er voor de Waddenzee en het IJsselmeer Natura 2000-beheerplannen in werking zullen zijn met betrekking tot de voor deze aanvraag beoordeelde instandhoudingsdoelen.

Neem ik in de vergunning voorschriften op met betrekking tot monitoring en het jaarlijks tijdig indienen van een ecologisch werkplan ter goedkeuring door het bevoegd gezag.

Natuurmonumentwaarden

Ten aanzien van de diverse flora en fauna zoals benoemd in het besluit tot aanwijzing van de natuurmonumenten Waddenzee en Friese IJsselmeerkust merk ik het volgende op. Deze waarden vallen voor een zeer groot deel binnen de beoordeling van de effecten in relatie tot de betrokken Natura 2000-gebieden Waddenzee en IJsselmeer. Naar mijn mening voorziet de voorgaande passende beoordeling ook in een toetsing die, qua algemene aannames en de diverse mitigerende maatregelen, gelding heeft voor de kenmerken en waarden van de betrokken natuurmonumenten. De waarden van de natuurmonumenten die niet zijn afgedekt door of meeliften met de Natura 2000-doelen en natuurwaarden die niet ondergeschikt zijn aan de Natura 2000-doelen worden in het onderstaande apart getoetst.

Landschap

Er is een Masterplan Beeldkwaliteit Afsluitdijk opgesteld dat leidend is voor het rijksinpassingsplan en waarin alle gestelde voorwaarden uit publieke regelingen zullen worden meegenomen, met inbegrip van de uitgangspunten zoals geformuleerd in de Structuurvisie Afsluitdijk. Dit Masterplan bevat de ruimtelijke kaders waarbinnen het rijksinpassingsplan is opgesteld en de daarin opgenomen maatregelen zullen worden uitgevoerd. Dit betekent dat het karakter van de Afsluitdijk niet zodanig zal veranderen dat hierdoor de weidsheid en het ongeschonden karakter van de betrokken natuurmonumenten zal worden aangetast. De VMR wordt uitgevoerd binnen de kaders van het rijksinpassingsplan

- Paraaf medewerk(st)er	:
- Paraaf afdelingshoofd	:

Duisternis

De waarde duisternis kan tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden tijdelijk worden aangetast door uitstraling van toe te passen noodzakelijke werkverlichting. Door mitigerende maatregelen wordt deze tijdelijke aantasting deels beperkt en deels voorkomen.

Conclusie natuurmonumentwaarden

Ik concludeer dat de aangevraagde activiteit niet schadelijk is voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis van, of voor dieren of planten in de natuurmonumenten. Ik concludeer tevens dat de aangevraagde activiteit de natuurmonumenten niet zal ontsieren.

Conclusie

Op basis van de passende beoordeling en het bovenstaande overwegende concludeer ik dat de voorgenomen activiteit, zelfstandig beoordeeld, niet leidt tot significant negatieve effecten op de beschermde natuurwaarden van de betrokken Natura 2000-gebieden en waarden van de betrokken natuurmonumenten. De voorgenomen activiteit staat het bereiken van de instandhoudingsdoelen niet in de weg.

CUMULATIE

Op basis van artikel 19f van de Nb-wet 1998 dient bij vergunningverlening voor projecten of plannen een beoordeling plaats te vinden van de cumulatieve effecten indien deze projecten of plannen, afzonderlijk of in combinatie met andere projecten of handelingen, significante gevolgen kunnen hebben voor het desbetreffende gebied.

Ik heb hiervoor reeds geconcludeerd dat de uitvoering van de voorgenomen activiteiten zelfstandig beschouwd, niet kan leiden tot een verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in de betreffende Natura 2000-gebieden of een significant verstoring effect kunnen hebben op de soorten waarvoor de betreffende gebieden zijn aangewezen.

Beoordeling gezamenlijke effecten van de projecten 'Afsluitdijk' en 'Vismigratierivier'

Areaalverlies habitatype H1110a

In totaal vindt ruimtebeslag plaats van H1110a van maximaal 7,9 ha. In een hoog dynamisch gebied zoals de Westelijke Waddenzee zijn de litorale en sublitorale habitatypes in omvang niet gefixeerd. De natuurlijke variatie van het totaal areaal H1110A (en het 'complementaire'

habitatype H1140A droogvallende platen) is zeer groot. Van dag tot dag, van seizoen tot seizoen en van jaar tot jaar is de variatie onder invloed van de natuurlijke dynamiek zeer groot (zie Kater *et al.* 2010 voor kombergingsgebied Marsdiep). Het deel H1110 dat verloren gaat:

1. is zeer gering en valt weg in de natuurlijke fluctuaties van dit type in de Westelijke Waddenzee;
2. vertoont lokaal geen bovengemiddelde natuurwaarden (het bevindt zich o.a. deels in een zone in de nabijheid van infrastructuur en verstoring waardoor het niet ten volle benut kan worden door andere diersoorten)
3. tast de kwaliteit van het overblijvende deel niet aan;

- Paraaf medewerk(st)er	:
- Paraaf afdelingshoofd	:

4. wordt deels vervangen door habitattypen met een hoge prioriteit;
5. is alleen aantoonbaar in termen van oppervlak, niet in termen van ecologisch functioneren;

6. zorgt voor toename van de kwaliteit van gehele H1110a areaal, doordat voor (kenmerkende) soorten van H1110a (o.a. vissoorten) de migratieroute naar het zoete water hersteld zal worden.

7. heeft een belangrijk ecologisch doel, namelijk bijdragen aan wenselijke ecologische systeemverbeteringen (kernopgaven) van twee internationale Natura 2000 gebieden.

Geconcludeerd wordt dat in samenhang (Dijkversterking Afsluitdijk en Vismigratierivier) een significant negatief effect is uitgesloten.

Stikstofdepositie

De depositie ten gevolge van de aanleg van de Afsluitdijk en van de Vismigratierivier heeft geen invloed op habitattypen die gevoelig zijn voor vermestende stoffen en die tevens

thans blootstaan aan depositiewaarden nabij de kritische depositie waarde. De depositie ten gevolge van de aanvoer van materiaal voor de Afsluitdijk en de Vismigratierivier is zeer gering op Natura-2000 gebied duinen van Vlieland (max 0,035% ten opzichte van de kritische depositie waarde). Deze relatieve toename is zeer gering en is tijdelijk (Witteveen+Bos 2015). Als gevolg van deze tijdelijke toename treden geen merkbare effecten op de vegetatie op. Significant negatieve effecten kunnen worden uitgesloten (Witteveen+Bos 2015).

Geconcludeerd wordt dat in samenhang (Dijkversterking Afsluitdijk en Vismigratierivier) een significant negatief effect van depositie op kwetsbare habitattypen is uitgesloten.

Broedvogels

Het geschikte broedhabitat voor plevieren (Bontbek- en Strandplevier) op de Afsluitdijk is gering van omvang. Momenteel broeden er geen Strandplevieren en de Afsluitdijk heeft geen

belangrijke functie als broedbiotoop voor Bontbekplevier. Voor Bontbekplevier en Strandplevier bevinden de belangrijkste broedbiotopen zich binnen het Natura 2000-gebied Waddenzee met name op de Waddeneilanden en enkele buitendijkse kwelders langs de vastelandskust. De maatregelen uit het Natura 2000 beheerplan richten zich op verbetering van de broedbiotopen op de eilanden en op kwelders langs de vastelandskust, waarbij het beheerplan aangeeft dat met die maatregelen het instandhoudingsdoel zal worden gerealiseerd. Door fasering van de werkzaamheden aan de Afsluitdijk worden (potentiële) broedlocaties niet overal gelijktijdig verstoord. Na afloop van de werkzaamheden aan de Afsluitdijk kan weer nieuw broedbiotoop ontstaan. In het project dijkversterking Afsluitdijk zal dit mogelijk worden gestimuleerd door op daarvoor geschikte locaties op het buitentalud van de dijk zand en/of schelpen over de dijkbekleding uit te strooien. Significante effecten ten gevolge van de dijkversterking kunnen worden uitgesloten. De aanleg van Vismigratierivier vindt plaats op een locatie waar de soorten nu niet broeden, een significant negatief effect is uitgesloten. Na de aanleg van de Vismigratierivier zal er nieuwe broedgelegenheid ontstaan voor een groot aantal kwalificerende broedvogelsoorten waaronder de Bontbekplevier en de Strandplevier. In cumulatie kan geconcludeerd worden dat er geen

- Paraaf medewerk(st)er :
- Paraaf afdelingshoofd :

significante negatieve effecten zijn op de instandhoudingsdoelen voor deze soorten. Na afronding van de werkzaamheden aan de Afsluitdijk en de Vismigratierivier zal in het plan-gebied meer geschikt broedgebied beschikbaar zijn dan voorheen.

Geconcludeerd wordt dat in samenhang (Dijkversterking Afsluitdijk en Vismigratierivier) een significant negatief effect voor broedvogels is uitgesloten.

Niet-broedvogels

In de projecten 'Afsluitdijk' en 'Vismigratierivier' is voor niet-broedvogels middels fasering van de werkzaamheden in de aanlegfase (in plaats en tijd) in samenhang geborgd dat er langs de Afsluitdijk voldoende geschikt leefgebied beschikbaar blijft om de verstoorde aantallen vogels op te kunnen vangen. De werkzaamheden voor de Vismigratierivier zullen bij voorkeur op dezelfde momenten en onder dezelfde voorwaarden plaatsvinden als de werkzaamheden aan de Afsluitdijk voor het betreffende dijkvak. Op deze wijze zullen de verstoringseffecten elkaar niet versterken. Middels de voorschriften wordt geborgd dat er onverstoorde uitwijklocaties beschikbaar blijven voor niet-broedvogels. Van een cumulerend effect is hierdoor geen sprake. In de gebruiksfase zal de combinatie dijkversterking van Afsluitdijk/Vismigratierivier extra mogelijkheden creëren voor niet-broedvogels (rustlocaties en foerageermogelijkheden).

Geconcludeerd wordt dat in samenhang (Dijkversterking Afsluitdijk en Vismigratierivier) een significant negatief effect voor niet-broedvogels is uitgesloten.

Zeehonden

Bij de projecten 'Afsluitdijk' en 'Vismigratierivier' worden significante effecten op zeehonden uitgesloten. Onder andere door in gevoelige periodes concentraties zeehonden te ontzien middels fasering. De werkzaamheden voor de Vismigratierivier kunnen op dezelfde momenten plaatsvinden en onder dezelfde voorwaarden als de werkzaamheden aan de Afsluitdijk voor het betreffende dijkvak. Van een cumulerend effect is hierdoor geen sprake. Buiten deze periodes kunnen zeehonden verstoord worden, maar in de nabijheid van het projectgebied zijn voldoende uitwijkmogelijkheden beschikbaar. In principe treedt volledig herstel op. Voor zover al sprake zou zijn van een reëel effect is dit zeker niet significant.

Geconcludeerd wordt dat in samenhang (Dijkversterking Afsluitdijk en Vismigratierivier) een significant negatief effect voor zeehonden is uitgesloten.

Cumulatieve effecten van de 'Afsluitdijk/Vismigratierivier' met andere projecten elders

Verruiming vaarweg Eemshaven-Noordzee

Realisatie van de vaargeul van de Eemshaven naar de Noordzee staat gepland in 2015-2017. Dit project heeft geen invloed op de opvanggebieden langs de Afsluitdijk gezien de onderlinge afstand. Het is onwaarschijnlijk dat verstoorde niet-broedvogels binnen het projectgebied van verruiming vaarweg Eemshaven-Noordzee gebruik maken van de opvanggebieden langs de Afsluitdijk. Een alternatief gebied in de omgeving ligt energetisch ge-

- Paraaf medewerk(st)er :
- Paraaf afdelingshoofd :

zien meer voor de hand. Van een cumulerend effect op niet-broedvogels is geen sprake. Bovendien is het project verruiming vaarweg Eemshaven-Noordzee mogelijk al in een ver gevorderd stadium wanneer de werkzaamheden voor de VMR starten.

In de Natuurbeschermingswet vergunning zijn voorwaarden opgenomen voor zeehonden waardoor kwetsbare perioden worden ontzien, en voldoende afstand wordt gehouden van ligplaatsen. Bovendien is er een monitoringsplicht, waardoor bij onverwachte effecten de uitvoering kan worden bijgestuurd. De resteffecten zijn dan zeer gering. Gezien de beperkte effecten op de (Grijze en Gewone) zeehondenpopulatie door het gecombineerde Vismigratierivier/Afsluitdijk project en het project verruiming vaarweg Eemshaven-Noordzee samen, zijn significante effecten als gevolg van cumulatie uitgesloten. Stikstofdepositie vanuit het oostelijke waddengebied op kwalificerende waarden in de westelijke Waddenzee is voor dit project niet aannemelijk. De vaargeulverruiming gaat niet gepaard met habitatverlies van H1110a.

Geconcludeerd wordt dat er in samenhang met de twee projecten in de westelijke Waddenzee (Dijkversterking Afsluitdijk en Vismigratierivier) in cumulatie geen significant negatieve effecten optreden.

Kabeltracé Gemini

De voorbereidingen voor project windparken en kabeltracé Gemini zijn gaande en de oplevering is gepland in het eerste kwartaal van 2017. Dit project heeft geen invloed op de opvanggebieden langs de Afsluitdijk gezien de onderlinge afstand. Het is onwaarschijnlijk dat

verstoorde niet-broedvogels binnen het projectgebied van Kabeltracé Gemini gebruik maken

van de opvanggebieden langs de Afsluitdijk. Een alternatief gebied in de omgeving ligt energetisch gezien meer voor de hand. Van een cumulerend effect op niet-broedvogels is geen sprake. In de Passende Beoordeling van het project windparken en kabeltracé Gemini

(Arcadis, 2012) staat dat er sprake is van effecten op de zandbanken waar werkzaamheden,

gedurende 49 dagen, voor de aanleg van het kabeltracé plaatsvinden. Daar wordt door 6% van de totale Nederlandse populatie Grijze en Gewone zeehond gebruik van gemaakt.

Deze

effecten worden gemitigeerd door buiten de gevoelige periodes van zeehonden te werken. Onderwatergeluid met verminderde migratiemogelijkheden en voedselaanbod tot gevolg treedt slechts tijdelijk en in een zeer beperkt deel van de Waddenzee op. Significante gevolgen van dit project zijn hierdoor uitgesloten. Gezien de geringe effecten op de (Grijze en Gewone) zeehondenpopulatie door het gecombineerde Afsluitdijk/Vismigratierivier project en het project windparken en kabeltracé Gemini samen, zijn significante effecten als gevolg van cumulatie uitgesloten.

Geconcludeerd wordt dat er in samenhang met de twee projecten in de westelijke Waddenzee (Dijkversterking Afsluitdijk en Vismigratierivier) in cumulatie geen significant negatieve effecten optreden.

Versterking zeedijk Ameland

- Paraaf medewerk(st)er	:
- Paraaf afdelingshoofd	:

Eind 2014 is naar verwachting de aanbesteding voor dit project gereed. De uitvoering start in het voorjaar van 2015 en is volgens de beoogde planning in juli 2018 gereed. Er is dus mogelijk enige overlap van versturende werkzaamheden in het Natura 2000-gebied Waddenzee met de werkzaamheden voor het project Afsluitdijk. Dit project heeft geen invloed op de opvanggebieden langs de Afsluitdijk gezien de onderlinge afstand. Het is onwaarschijnlijk dat verstoorde niet-broedvogels nabij Ameland gebruik maken van de opvanggebieden langs de Afsluitdijk. Een alternatief gebied in de omgeving ligt energietisch gezien meer voor de hand. Van een cumulerend effect op niet-broedvogels is geen sprake. In de toets aan natuurwetgeving voor dit project (Brenninkmeijer *et al.* 2012) is beschreven dat significante effecten bij de overslag van dijkmateriaal op zee door verstoring op rustende zeehonden niet optreden indien voldoende afstand gehouden wordt tot de zandbanken waarop zij rusten. Als functionele eisen en voorwaarden is opgenomen dat bij de keuze van een eventueel extra overslagpunt op zee de rust niet mag worden verstoord rond naburige zeehondenligplaatsen door een voldoende afstand te houden. Ligplaatsen van zeehonden worden op deze manier ontzien. Van een cumulerend effect met het gecombineerde Vismigratierivier/Afsluitdijk project is dan ook geen sprake.

Geconcludeerd wordt dat er in samenhang met de twee projecten in de westelijke Waddenzee (Dijkversterking Afsluitdijk en Vismigratierivier) in cumulatie geen significant negatieve effecten optreden.

Eind conclusie cumulatie

De werkzaamheden en het gebruik van de Vismigratierivier en de versterkte Afsluitdijk veroorzaken in samenhang geen significant negatief effecten op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000 gebied Waddenzee en IJsselmeer. De werkzaamheden en het gebruik van de Vismigratierivier en de versterkte Afsluitdijk veroorzaken in samenhang met andere projecten in het gebied, waar rekening mee gehouden dient te worden in de cumulatietoets, geen significant negatief ecologisch effect op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000 gebied Waddenzee en IJsselmeer.

Ik concludeer dat binnen de aangeleverde passende beoordeling een volledige en juiste cumulatie-toetsing is uitgevoerd.

AFWEGINGSKADER STRUCTUURVISIE INFRASTRUCTUUR EN RUIMTE

Aangezien het afwegingskader van de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte het afwegingskader van de Vogel- en Habitatrichtlijn volgt, is met het doorlopen van het afwegingskader, zoals opgenomen in de Nb-wet 1998, materieel aan de vereisten van het afwegingskader van de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte voldaan.

9. AFWEGINGSKADER DERDE NOTA WADDENZEE

- Paraaf medewerk(st)er	:
- Paraaf afdelingshoofd	:

In de Derde Nota Waddenzee (voorheen de PKB Waddenzee) is overwogen dat voor de bescherming van de natuurlijke waarden en kenmerken van de Waddenzee het afwegingskader van de Nb-wet 1998 van toepassing is. Met het doorlopen van het afwegingskader zoals opgenomen in artikel 19f, lid 1, van de Nb-wet 1998, is, materieel aan de vereisten van het afwegingskader van de 3e nota Waddenzee voldaan.

Een van de aspecten die in de PKB Waddenzee staan weergegeven is dat er geen bebouwing mag plaatsvinden in de Waddenzee. Aan de andere kant wordt in de PKB de ambitie uitgesproken één natuurlijke zoet-zoutovergang in het waddengebied te realiseren.

Ik heb hieromtrent het volgende overwogen:

- de VMR is een grootschalig natuurherstelproject met een groot ecologisch belang;
- gegeven de diverse randvoorwaarden zijn technische ingrepen noodzakelijk bij de realisering van dit project;
- in het gebied is reeds een strekdam aanwezig waarbij zal worden aangesloten;
- de nieuw aan te leggen strekdam is van cruciaal belang voor de sturing van de zoetwaterlokstroom en levert geen opvallend en afwijkend bouwwerk op;
- de nieuw aan te leggen strekdam draagt bij aan een adequate afwatering van het vasteland.

Gezien bovenstaande zijn wij van mening dat de VMR past binnen de gestelde kaders van de PKB.

10. BESPREKING VAN DE INSPRAAK

Naar aanleiding van deze aanvraag zijn, op grond van artikel 44, lid 3, van de Nb-wet 1998, de gemeenten Harlingen en Súdwest Fryslân in de gelegenheid gesteld over deze aanvraag hun zienswijze kenbaar te maken.

Er zijn geen zienswijzen ontvangen.

11. CONCLUSIE

Op grond van het bovenstaande ben ik van mening dat de gevraagde vergunning, onder de opgenomen voorschriften en beperkingen, kan worden verleend.

- Paraaf medewerk(st)er	:
- Paraaf afdelingshoofd	:
